National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A ON4

Second class mail registration number — 1089.

National Library
Bibliothèque Nationale
NOV 7 1979
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

RAHVUS-
VAHELINE
LASTE AASTA

VABA EESTLANE

EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 80. (2619) XXVIII aastakäik — Teisipäeval, 30. oktoobril 1979 — Tuesday, October 30, 1979 — Üksiknumbri hind 40 senti

Vabadusvõitlus maksuliste selgituskuulutustega

EKN-u koostöö teiste balti rahvusgruppidega meie vabadusvõitluse tõhustamiseks

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas peakoosolekul möödunud laupäeval Toronto Eesti Majas tegi EKN-u juhatus teatavaks, et ta on alustanud ettevalmistuste tegemist suuremate kuulutuste avaldamiseks maailma tuntumates ajalehtedes Balti riikide ja rahvaste olukorra selgitamiseks. Need kuulutused, mis tegelikult kujutavad endist maksulisi selgitusartikleid, koostatakse ja avaldatakse koostöös teiste Balti rahvusgruppidega, kelledega Kanadas on juba kontakti võetud. Maksuliste selgituste avaldamise küsimuse tõstis samal koosolekul esitatud välispoliitilises ettekandes esiplaanile ka „Vaba Eestlase" peatoimetaja K. Arro, kes eriti põhjendas selliste selgituste avaldamise vajadust enne 1980. a. olümpiamängusid, mille raamides teatavasti Tallinnas toimuvad Moskva olümpia purjetamisvõistlused. Raha nende maksuliste selgituste avaldamiseks tahetakse koguda eriaktsiooni korras ja loodetakse selleks kõikide eestlaste panust. Seitsmele tunnile veninud töökoosolekul arutati põhjalikult meie vabadusvõitluslikke probleeme ja valiti EKN-u esimeheks tagasi senine esimees U. Petersoo.

Koosolekule oli saabunud rohkel arvul EKN-u liikmeid, neist ka kaugematest keskustest. Montrealist olid tulnud P. Möldre, Leida Helde ja õp. H. Laaneots, Ottawast V. Pent ja R. Piirvee, Sault Ste. Mariest V. Kaldma, Kitchenerist dr. R. Amolins, Hamiltonist dr. I. Laurimaa ja E. Lindaja ja Brantfordist A. Jurs. Pärast abipraost T. Nõmmiku lühikest avapalvust avas üldkoosoleku EKN-u esimees U. Petersoo, kes soovis kõigile head tööindu. Koosoleku juhatajateks valiti P. Möldre Montrealist ja H. Lupp Torontost, protokollijateks A. Kala ja I. Nippak.

Töökoosolekut tervitas aupeakonsul I. Heinsoo, kes eriti alla kriipsutas, et see EKN-u koosolek toimub ajastul, mil maailma horisondil ähvardab majanduskriis ja poliitiline ebakindlus, mis ei ole maad võtnud mitte ainult vabas maailmas vaid ka raudeesriide taga.

Vaba maailm sipleb nagu mingi kroonilise moraalituse kammitsais, mis ühelt poolt ei võimalda ühise kindla hoiaku võtmist niihästi kommunistliku ofensiivi kui ka nende poolt inspireeritud õlihindade manipuleerimise vastu, mis on otseseks põhjuseks maailmamajanduse aluste kõikumisele. Kõneleja toonitas, et kuna Kanadas on toimunud valitsuse vahetus, siis kahtlemata on EKN-ule üheks tähtsamaks tööülesandeks kontaktide loomine keskvalitsuse ministeeriumidega ja uute parlamendiliikmetega. Aupeakonsul nentis, et oma välisvõitluslikus tegevuses peame ikka rohkem ja rohkem ära kasutama kodumaise vastupanuliikumise julgeid väljaastumisi,

mis on mõjuvaks vastukaaluks vaenlase propagandale, nagu oleks meie rahvas vabatahtlikult valinud nõukogude korra.

Järgnes pooletunniline ettekanne maailma praegusest välispoliitilisest olukorrast peatoim. K. Arrolt. Oma kõne teises osas toonitas kõneleja, et meie peaksime katsuma kõigi käepärast olevate vahenditega oma vabadusvõitlust elustada ja tegi ettepaneku maksuliste seletuste avaldamiseks vaba maailma suurematest ajalehtedes, kus informatsiooni korras kirjeldusi Balti riikides valitseva olukorra kohta ei avaldata. Kõneleja arvates peaks kulude katmine toimuma eriaktsiooni korras ja kulud tuleks jagada kolme Balti rahvusgrupi vahel.

K. Arro kõne avaldame järgmises „Vaba Eestlaste" numbris.

Koosoleku juhataja H. Lupp'i ettepanekul mälestati leinaseisukuga surma läbi lahkunud Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu esimeest A. Andersoni, sama kogu liiget J. Koorti ja EKN-u endist liiget M. Randla't.

Tegevuse ja rahalised aruanded olid kirjalikult EKN-u liikmetele kätte antud kuid nende arutamisele asumisel

mainis esimees U. Petersoo, et EKN-u rahvuskultuuri komisjoni esimehele A. Kittaskile on tehtud ettepanek tulla föderaalvalitsuse juures tegutseva Mitmekultuurilisuse Nõuandva Kogu liikmeks.

Ta mainis, et EKN-u juhatus on praktiliselt juba K. Arro ettepaneku rakendamisele asunud ja loonud kontakte Balti rahvaste keskorganisatsioonidega, kes seda mõtet pooldavad.

(Järg lk. 8)

T.E.S. Täienduskoolil täitus möödunud nädalal 30. aastapäev. Sel puhul tähistati seda kahel kooliõhtul lühikese aktusega ja koolikomitee oli toonud päeva pidulikkuse tõstmiseks sünnipäevakringlid. Pildil koolikomitee esimees H. Lupp ja väike Liisa Lugus ühiselt kringlit lõikamas.

Foto: Vaba Eestlane

Lõuna-Korea president mõrvari ohvriks

Keskluure Agentuuri ülem mõrvariks ja vandeseltsi juhiks

SÖUL — Söulis mõrvati müstilistel asjaoludel Lõuna-Korea president Park Chung-hee, kelle ühel lõunasöögil maha laskis Lõuna-Korea Keskluure Agentuuri juht Kim Jae-kju. Presidendi palee lähedal restoranis toimunud väikesel omavahelisel lõunasöögil langesid Kim'i ja ta vandeseltslaste ohvriks ka presidendi ihukaitse juht Cha Chi-Choi, kolm tema abi ja presidendi autojuht. Mõrvarid arreteeriti ja pärast presidendi surma kuulutati kogu Lõuna-Koreas välja kaitseseisukord. Põhiseaduse järele astus presidendi ülesannetesse peaminister Choi Kju-hah kuni uue presidendi valimiseni, mis peab toimuma 90 päeva jooksul.

Korea võimude esialgse informatsiooni kohaselt sai president Park surma õnnetu juhtumise tõttu, kuid nüüd on selgunud, et tegemist oli põhjalikult ettevalmistatud mõrvamisplaaniga, mille oli koostanud Korea Keskluure Agentuuri direktor Kim.

Mõrvaga olid seotud kaks Kim'i abi ja kaks luureasutuse valvesõdurit.

Väike restoran, kus toimus saatuslik lõunasöök, kuulus Keskluure Agentuurile ja asus luureasutuse hoones. Varsti pärast lõunasöögi algust siirdus Kim hoone teisel korrusel asuvasse oma kabineti, kust ta tõi revolvri. Ta mainis kõrvalruumis olevatele abilistele, et ta teostab oma plaani.

Esimesena tulistas Kim president Parki ihukaitseväejuhti ning selle järele presidenti.

Need lasud olid signaaliks kõrvalruumis asuvatele vandeseltslastele, kes tulistasid kiirelt surnuks presidendi ihukaitseülema abid ja presidendi autojuhi.

Söögisaalis viibis mõrvamise ajal ainult president, tema ihukaitseülem Cha, Keskluure Agentuuri ülem Kim, kes osutus mõrvariks ja restorani presonali juhataja.

Praegu ei ole selge, kas mõrv toimus isiklikel või poliitilistel põhjustel. Mainitakse, et Keskluure Agentuuri ülema ja presidendi ihukaitse ülema vahekorrad olid väga halvad, kuna kõvakäelist poliitikat pooldav Cha süüdistas Kim'i saamatuses. Lõuna-Koreas on viimasel ajal toimunud suuri üliõpilaste rahutusi, mille taga on tõenäoliselt kommunistide agendid.

KANADA EESTI TEATER

ESTO '80 eeletendus
LEMBIT LAANE
„Sündinud vabaks"
pühap., 2. dets. kell 5 p.l.
Lawrence Park Collegiate
Pääsmete ettetellimine: V. Andre 485-7823

wintario

25. oktoobril peetud Wintario loterii loosimisel langesid viis 100.000-dollarilist peavõitu pileteile nr. 71158 seeria 2, nr. 41970 seeria 45, nr. 69049 seeria 18, nr. 43617 seeria 5 ja nr. 62369 seeria 10. Tasuta piletiraamatu annavad piletid, mis lõpevad numbritega 97.

pop-kontsert
„kalifornia karavan"
pühap., 18. nov. kell 6.00 õ.
eesti maja suures saalis

KONTSERT * BÜROO

ÕNNE LAIKVE — sopran
PETER PAUL LÜDIG — klaver
Pühap., 4. nov. kell 4.30
Hart House — muusikaruum
Pääsmed $5.—, pensionärid $4.—, õpilased $3.—
Eelmüügil Eesti Majas Kunstitares, tuba #203 või tel. 445-9399

TORONTO EESTI MEESKOORI
BALL
Laup., 3. nov. kell 7.00
HOLIDAY INN Commonwealth ruum, Wynford Dr., Eglinton Ave. E. & Don Valley Parkway
ÕHTUSÖÖK VEINIGA ⊙ ESINEB LAULUANSAMBEL JA MEESKOOR
Laudade tellimine: Eik Järvi tel. 485-2838 ja V. Libe tel. 281-5912

NOORTEKOOR „LOOTUS"
korraldab pühapäeval, 11. nov. kell 7 õ. Peetri kiriku saalis
TULUÕHTU
Esinevad: Noortekoor „Lootus", koori instrumentaal-ansambel, õed Lindaud.
KOHVILAUD — LOTERII — SISSEPÄÄS $4.—

ESIETTEKANNE
„LAUDATE DEO" - Taaveti laul 100
DR. ROMAN TOI 4-OSALINE KANTAAT
AVO KITTASK — baritoni soolo
50-liikmeline koguduse segakoor
35-liikmeline sümfoonia orkester
EELK TORONTO VANA ANDRESE KIRIKUS
pühap., 4. novembril kell 11 hommikul
Koguduse 30. AASTAPÄEVA lõpu
KONTSERTJUMALATEENISTUS

VIIS UUT LÜHINÄIDENDIT
Kanada näitekirjanduse festival
RHUBARB-RHUBARB
(RABARBER-RABARBER)
Pühapäevast 4. nov. kolmapäeva 7. novembrini
THE THEATRE CENTRE'IS
95 Danforth Ave. (Ida pool Broadview Ave.)
Algus kell 8 õhtul
Kavas J. Dielmani „KOLLANE LINT"
(Yellow Ribbon)
lavastaja LINDA PAKRI
Sissepääs $2.00

KINO ETENDUS
EESTI PÄEVADE FILMID
K. A. LEHELA heli-värvifilmide kogust
Kavas: Eesti päevad Torontos 1972
Eesti päevad Baltimores 1976
Reisifilm Stockholmist
ja muud
Kestvus umbes 2 tundi
Toronto Eesti Majas pühapäeval, 4. novembril 1979 algusega kell 5 pärast lõunat
pääse $ 3.00

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $35.—, poolaastas $19.50 ja veerandaastas $10.50, kiripostiga aastas $56.—, poolaastas $30.50 ja veerandaastas $16.—
TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—. Kiripostiga USA-s: aastas $61.—, poolaastas $32.50 ja veerandaastas $17.—
LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $72.—, poolaastas $36.— ja veerandaastas $19.—.
Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 45 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

Kas uus Iisraeli poliitika?

Kesk-Ida probleemide lahendamiseks ja Iisraeli ning Araabia riikide vahekordade klaarimiseks on hakanud puhuma uued tuuled. Nende tuulte mõju ei esine mitte ainult Iisraelis, kus Menachem Begini ortodokssele valitsusele ja tema paindumatule poliitikale on tekkinud tugev opositsioon, vaid nende tuuleiilide karget puhangut on tunda ka Ameerika Ühendriikides, kus üks president teise järele on ajanud seni tugevat Iisraeli toetamise poliitikat, kaldudes sealjuures üsna tihti rangele ja järelandmatule sionistlikule joonele, kuid kus nüüd on hakatud aru saama, et selline poliitika praegusel õlikriisi ajastul võib kujuneda Ühendriikidele majanduslikult ja poliitiliselt väga kulukaks ja tülikaks — kui isegi mitte saatuslikuks.

Iisraelis on Menachem Begini konservatiivne valitsus ajanud tüüpilist sionistlikku poliitikat, mis ei tunnista Palestiina araablaste õigusi ning peab araablastelt okupeeritud Jordani jõe läänekallast ajalooliselt Iisraelile kuuluvaks. Kuigi vastavalt Camp Davidi kokkuleppele on Egiptusele loovutatud Siinai alad ja seatud Kairoga jalule enam-vähem normaalsed vahekorrad ei ole autonoomia andmine Palestiina araablastele Jordani jõe läänekaldal ja Gaza maakitsusel paigast nihkunud ning Jeruusalemma saatuse ümber valitseb ebamäärane olukord. Sõjakad juutide grupid on rajanud uusi asundusi Jordani läänekaldale, saades selleks Begini valitsuselt moraalse toetuse, mis omakorda mürgitab vahekordi araablastega ning diskrediteerib kogu maailmas Iisraeli riiki ja valitsust.

Osa Iisraeli riigimehi eesotsas senise välisminister Moshe Dayaniga on hakanud aru saama, et Iisrael peab oma senist poliitikat hakkama Palestiina araablaste suhtes muutma kui ta ei taha sattuda kogu maailma põlu alla. Seda arvamist püüdis Dayan läbi suruda ka Iisraeli valitsuse juures kui ta nägi, et ta oma uute ideedega kaugele ei jõuda, siis pidas ta paremaks valitsusest tagasi tõmbuda ja oma ministrikohast loobuda. Kuid Dayan ja mõned teda toetavad poliitikud ei ole ainukesed, kes taipavad, et Iisrael läheb tormile vastu väga väikese kandejõuga laeval. Ka paljud Iisraeli elanikud hakkavad aru saama, et rahuleping Egiptusega ei toonud olukorda lahendust ning et suured probleemid alles algavad. Üldisele meeleolule mõjub ka pigistav majanduslik olukord, kuna hinnad tõusid tugeva inflatsioonilaine tõttu 48 protsenti möödunud aastal ja käesoleval aastal on hinnatõus koguni 58 protsenti.

Riigile on tohutuks koormaks suured välisvõlad, mis on elaniku kohta suurimad kogu maailmas. Iisraeli kogu välisvõlg ulatub 14 miljardile dollarile, millede maksmine kurnab tohutult kõhna riigikassat. Ligemale 40 protsenti neist välisvõlgadest võlgneb Iisrael Ühendriikidele, mis on tekitanud Iisraelis tunde, et Iisraeli tulevik ja saatus olenevad täielikult Ühendriikidest ning sealse elanikonna ja poliitikute hoiakust.

Ühendriigid on seni olnud Iisraelile helged ja armulised ning on seisnud Iisraeli võitluses araablastega vankumatult Iisraeli selja taga. Kõik Ühendriikide presidendid, valitsused ja suurem osa Kongressi liikmeist on alati arvestanud Ühendriikide juutide suurte majanduslikkude ressurssidega, mõjuvõimuga massimeedias ja juudi valijaskonnaga mõningates osariikides. Ühendriikide valitsuse ja Kongressi senine suur majanduslik, poliitiline ja moraalne toetus Iisraelile on kahtlemata tingitud Ühendriikide juutide osavast ja agressiivsest poliitikast pealinnas Washingtonis ja reas suurlinnades eesotsas New Yorgiga.

Nüüd on siiski olukord teataval määral muutunud ja selle muudatuse põhjustajaks on Ühendriikides valitsev õlikriis, mis tungib igasse kodusse ja igasse perekonda ning on kujunenud niivõrd mõjuvõimsaks teguriks, et selle eliminеerimiseks osutub isegi juutide suur mõjuvõim võimetuks. Tekkinud olukorda on asunud osavalt, kartmatult ja energiliselt ära kasutama vabariiklaste partei üks presidendikandidaate endine Texase kuberner John B. Connally, kes ilmselt ei karda juutide vastuaktsioone ning on omalt poolt esitanud üheksapunktilise kava Kesk-Ida probleemide lahendamiseks. Connally esitas oma kava Washingtoni Pressiklubis ja ei ole teinud sellest mingit saladust, et tema rahukava on seotud õliga. „Kesk-Ida õli on ja jääb lääne tsivilisatsiooni elusooneks eelolevatel aastakümnetel", kinnitas Connally, kelle plaani kohaselt taotletakse araablastelt õlirelva mahapanemist neilt okupeeritud maaalade tagasiandmisega. Connally kava järele saavad araablased kõik oma maad tagasi kui nad loobuvad terrorist Iisraeli vastu ning tõotavad rakendada „stabiilsed õlihinnad". Kokkuleppe garanteerimiseks saadavad Ühendriigid oma sõjajõud Kesk-Itta.

Connally kõnele järgnes Ühendriikide juutide juhtkonnalt äge kriitikatorm, millest Connally ei lasknud ennast eksitada. Tal on raha kampaaniakassas külluslikult ja ta ei arvestada juutide häältega, kuna ta on võtnud oma valimisprogrammi punkti, millega ta võidab paljude ameeriklaste poolehoiu. John Connally seisukohad on kindlasti terved ja reaalsed, kuid tulevik peab näitma, kas need on Ameerika Ühendriikides realiseeritavad ja rakendatavad. Igatahes algus uuele teerajale astumiseks on tehtud.

K.A.

° Võib-olla meie ei tea ilmast üldse muud, kui aga seda põrmukest, mis leidub vähemalt idunagi meis enestes?

A.H. Tammsaare

* Ja inimestega on selline imelik lugu: kes ei tea, see vaevleb, et ta saaks teada, ja kes juba teab, see valutab südant, et ta teab.

A.H. Tammsaare

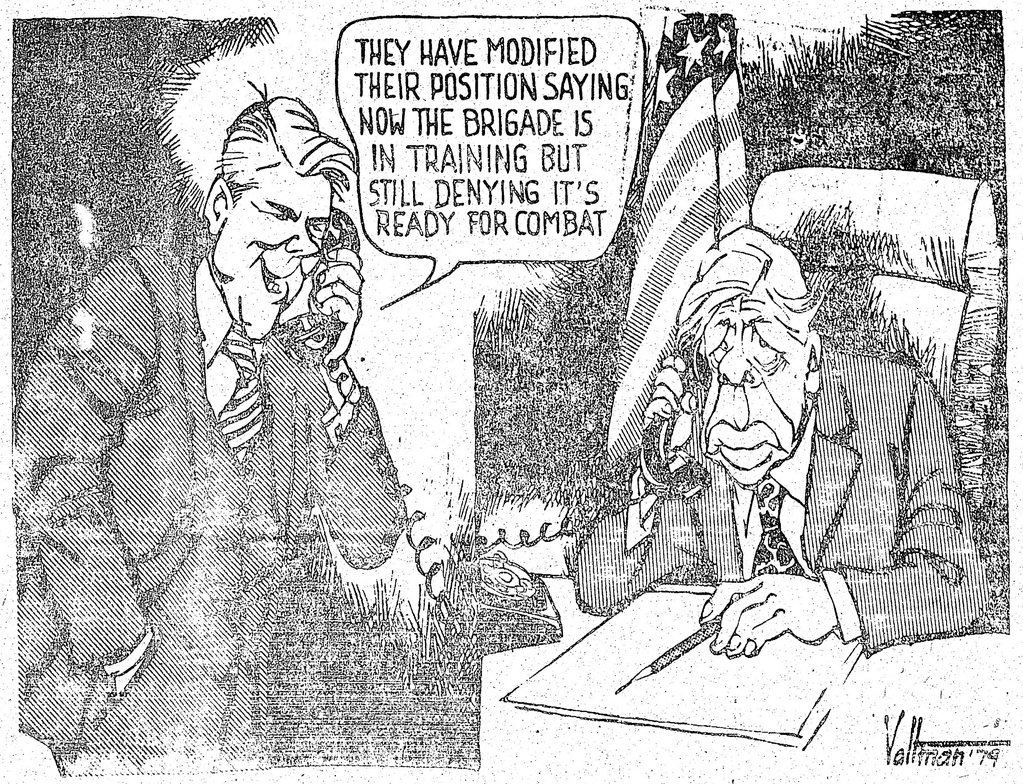

Vene vägede avastamine Kuubal ja Ühendriikide valitsuse reaktsioon. Välisminister Vance: „Nad on muutnud oma seisukohta, öeldes, et nende brigaad on treeningus, kuid nad eitavad ikkagi, et see on valmis võitluseks."

Ühe suure vangla kolmekümne-aasta juubel

Ida-Saksamaa noored ei taha elada kommunistliku korra all

BONN (EPL) — Kremli kõige serviilsem sulasriik — DDR — tähistas 7. okt. oma 30. aastapäeva, mille puhul ollid Ida-Berliinis koos idabloki imperaator Brezhnev ja tema vasallriikide kvisligud peale Rumeena parteishefi Ceaucescu. Selle sünge aastapäeva puhul analüüsib olukorda DDR-is tuntud läänesaksa publitsist Matthias Walden Bonni suurlehe „Die Welt" veergudel. Vastavalt Springeri kontserni tavadele ta kasutab „DDR"-i nimetuse juures jutumärke, kirjutades järgmist:

„Tääkidest ja okastraadist kaitsekorsetis, sissemüüritud alavääristustunnetusega ja kriiskava punase propagandaga mingituna tähistab „DDR" oma 30 a. sünnipäeva. Sunniviisiline juubeldamine kõlab helilintidelt valjuhäälduate kaudu. Aga sel ajal, mil peokõned kirjutati ja fanfaaride puhumist harjutati, kaevas üks noor kodanik endale paljaste kätega põgenemistee riigipiiril raudaia alt läbi.

Vangimajad on ülemajutatud.

Kasvav arv kodanikke ei näita rezhiimi ees enam hirmu.

Trotsijaid ähvardatakse, vahistatakse, saadetakse maalt välja või müüakse sularaha eest lääne-le. Karistusnormide raskendamisega pingutati põidlakruvisid. Sotsialist Havemann rääkis „tsentraalse parteiaparaadi diktatuurist", riigi kõikjalolekust, mis meie hirmudes kutsub esile tontliku maailma, mida kirjeldab Georga Orwell oma raamatus „1984".

Äride ees looklevad sabad nagu sõja- ja pärastsõjaajal. Majade fassaadidelt pudenev krohv. Palkade tase on armetu.

Militarism raksatavate säärikute ja paraaditseva relvakultusega peab asendama selle jõu, mis puudub ametliku idoloogia veenvuses.

Elamisköökides ja ärklitubades mõtiskl evad kodanikud selle üle, kuidas pääseda välja sellest hädaorust, mille üle kogu maailm naeris, kui kaks perekonda sellele õhupalliga põgenemisega selja pöörasid. Teised aga kaotasid põgenemiskatseil elu. Hauad on need, mis tähistavad „DDR"-i teed läbi kolme aastakümne. Nendes puhkavad põllumehed, kes eelistasid vabasurma sundkollektiviseerimisele, vangid, kes surid oma kongides, 1953. a. ülestõusu puhul mõrvatud, hukatud vastuhakkajad, miinidest purustatud, laskeaparaatidest läbilastud ja täpsuskiittide poolt mõrvatud põgenikud. „Et ükski ema oma poja pärast ei nuta," seisab „DDR"-i hümni tekstis, mida nüüd enam ei laulda.

See „DDR" on nõukogude impeeriumi kolonii; ja imperaator Brezhnev lendas kohale, et selle Kremli hotelli pidulikkust ainult temale endale maksva usutavusega sisustada.

Ta tuli rõhumise piirkonda, mille sarnadus rahvussotsialismiga pole mitte juhuslikku laadi, vaid kõigi türanniate perekonnasarnadus.

Selle 30-ne aasta jooksul oleksid pidanud kodanikud üles kasvama — sündinud sotsialismi — uute inimestena, kelledest ideoloogia unistab. Aga kes rezhiimile vastu seisavad, põgenevad, või luku ja riivi taha pannakse, on enamuses 20—30-aastased. Nad pole oma elus tundigi vabaduses viibinud, kuid riskivad oma eluga selle eest.

Erich Honecker on selle aastapäeva puhul öelnud, et „DDR"-is elavad inimesed õnnelikumalt kui „BRD"-s. Milleks siis veel müür? Havemannil on täiesti õigus, kui ta ütleb, et riigi ja partei juhtkond peab oma vastaste arvu nii suureks ja ähvardavaks, et ta keelab neile liikumisvabaduse.

30 aastat „DDR"-i — ja tema kodanikud, kes riigi alamateks deklasseeritud, tuhnevad ainult üht mõtet: 30 aastat on kiillalt. See riik on minemajooksmiseks: tema suletud piirides on palju sisemist häda, palju kibedust tingituna mahakirjutatud elust, vägivaldset minetamisest, inimväärsuse kaotamisest ja inimõiguste puudumisest.

SED-riigi tegelastele tähendab see kõik poliitilist pankrotti.

Mis neid hoiab ja kaitseb, tuleb ainult väljaspoolt — idast ja läänest.

Nõukogude sõjaline võim konserveerib riigi ning lääs annab tunnustuse, mida riigile ei osuta tema enda kodanikud. Krediidid lääne kindlais vääringutes finantseerivad ratastooli, millega halvatud plaanimajandus — tänu idabloki elanike tublidusele — ennast liigutab. Meie poolt serveeritakse ka ideoloogiline abi. Noorsotside lendlehes, mis levitati sel ajal kui rezhiimikriitik Nico Hübner vahistati, seisis: „Sotsialistlikes riikides on siiski teatud nähtusi, mis annavad reaktsioonilistele ringkondadele põhjust antikommunistlikuks ässitustööks." Sealt, kust päike tõuseb, tulevad tankid. Sealt, kuhu päike loojub, tuleb prestiizh. Sissemüüritud rahva poolt tuleb ainult oigamine.

Läänes teatakse, mis seal juhtub. Teisiti kui natside ajal, ei või keegi vabaduses elav öelda, et ta pole sellest teadnud. Kõik teavad kõike.

Aga paljud kuulevat ainult seda, mida nad kuulda tahavad.

See on kognitiivne dissonants, ütlevad teadlased.

See oli noor kirjanik Drestenist Sigmar Faust, kes kirjutas ühest „DDR"-i vangimajast ja katsest unustamiseks, kuid lisas aga juurde, et kogu inimlik väärikus on seotud kindlaksjäämisele, mitteunustamisele ja truudusele Mitteunustamine, kindlaksjäämine ja truudus puuduvad siinpool Berliini müüri varju, teispool mitte. Tahe ja tunnetus, hoida rahvus tervikuna, on sealpool häda voorusena ärkvel, ainult siin on see uinunud. „Vabadusearmastus on tiirmi lill, ütleb Heinrich Heine.

30 aastat „DDR"-i — need on kolm aastakümmet poliitilist kriminaalsust.

(EPL/KK).

KGB mõrvad Münchenis

Münchenis juhtus kummaline liiklusõnnetus. Nimelt sõitis seal keegi mees 6. sept. õhtul kell 9 autoga täiel käigul vastu maja seina, saades, nagu esialgu arvati, silmapilkselt surma. Juurdlus selgitas aga, et autot juhtinud mees oli surnud juba enne auto majaseina vastu sõitmist.

Edasine juurdluskäik tegi kindlaks, et surnud autojuhiks oli vene emigrant Aleksander Konstatinovitsh Orlov. Vene ringkondades tuntud aktiivne antikommunistlik tegelane, kelle juhtimisele oli allutatud vene pagulaskonnas üldtuntud antikommunistliku solidaristide (NTS) liikumise salaandmete osakond.

Moskva KGB-s oli ta hästi teada ja raskelt vihatud.

Vene ajakirjanduses teatatakse, et selgus ka, et maja, kus Orolv elas, olnud pidevalt valvatud kahtlaste tüüpide poolt, kes jälginud igat Orlovi käiku. Märgitakse, et ei tule kahelda, kelle kätetöö oli Orlovi tapmine ja pärast auto juhtimine täiskäiguga vastu majaseina. Üksikasjalikumate andmete kogumine on käimas. Vene lehed kirjutavad, et München kihavat KGB agentidest.

Salapäraseid surmajuhtumeid on Münchenis esinenud korduvalt ka varem. Hukatud on mitmeid ukrainlasi salapäraste mürkidega vihmavarjude märkamatust torkest ja teostatud muudlaadi mõrvaakte kommunismivastase võitluse üldtuntud aktivistide vastu. Võimudel pole korda läinud mõrvareid tabada, kuna need kohe putkavad piiri taha.

(VES)

Kommentaarid

Ühendriikides, Buffalos, elav ukraina päritoluga vanem abielupaar ei ole seni ajani aru saanud, kas N. Liidust nende juurde sõitnud ja siin elama asunud nende poeg oli Venemaalt välja saadetud agent või juhtus temaga tõeliselt midagi arusaamatut, mis sundis ta raudeesriide taha tagasi minema.

Kogu see kummaline draama algas Teise maailmasõja ajal kui kolme aastane Pjotr Kovalik lahutati oma vanematest, kes siirdusid läände ning asusid lõpuks elama Ühendriikidesse, Buffalos. Pjotr kasvas üles Ukrainas ja saavutanud oma vanematega kontakti, tuli neid Buffalosse külastama. Vanemate palvel otsustas ta koos oma perekonnaga — abikaasaga ja kahe tütrega — Ühendriikidesse vanemate juurde elama asuda. Nad saabusid Ühendriikidesse 1977. aasta veebruaris, kuid siirdusid peagi Ukrainasse tagasi.

Miks?

Selle bisarse loo kohta annab omapoolse selgituse N. Liidu ajaleht „Sotsialistitskaja Industrija", kes teeb Kovaliku reisist suurnumbri ja kasutab selle ilmselt ära kommunistlikuks propagandaks.

Ajaleht ütleb, et Pjotr Kovaliku esimesteks sõnadeks kodulinna naasmisel olid: „Ärge laske ennast petta head inimesed. Ühendriikides rikkad lähevad rikkamaks ja vaesed vaesemaks". Ning siis järgneb pikk ja süüdistavõlestav artikkel kuidas sugulased olid vaese Pjotr Kovaliku „alt tõmmanud" ja ta Ühendriikidesse viletsuste hõlma meelitanud. Ajaleht kirjutab, et kui Kovalik oma perekonnaga Buffalosse jõudis, siis ei olnud seal ühtegi sugulast vastas. Kui nad võtsid takso ja sõitsid Pjotri vanemate juurde, siis leidsid nad eest lukustatud ukse. Kui vanemad lõpuks koju saabusid, siis ütles isa: „Tõepoolest — meie ei uskunud, et sa sealt põrgust välja pääsed!" Kui Pjotr ja ta naine Maria vanematele hakkasid selgitama kui hea on elu Ukrainas, siis nimetasid vanemad kõike seda informatsiooni „kommunistlikuks propagandaks".

Kuid uustulnukate elu libises pidevalt allamäge ja üks pettumus järgnes teisele, kirjutab vene leht. Kui Kovaliku noorem tütar haigestus, siis ravis Maria ta terveks Ukrainast kaasa toodud arstimitega, kuna Buffalos polnud vastavaid arstirohtusid. Pjotr ei saanud muud tööd kui lihttöölise koha, kus talle makseti ainult 280 dollarit kuus palka. Kuid sellejuures ainult nende gaasiarve oli talvekuudel 130 dollarit kuus ja vanema tütre eesti makseti kooliraha 22 dollarit kuus. Kui Kovalik läks südamehaiguse pärast haiglasse, siis tegi arst kardiogrammi

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

3. ja 4. nov. dr. T. Kuutan, tel. 751-6141.

10. ja 11. nov. dr. R. Pahapill, tel. 921-7777.

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

ja **andis talle ühe süsti. Selle „ravi" eest võeti 187 dollarit, millele liitus 40 dollarit ambulantsi kulusid.**

Vene ajaleht ütleb, et lõpuks sai Kovaliku perekonnal Ühendriikidest mõõt täis ja nad taotlesid N. Liidu konsulaadist viisat tagasisõiduks, mis neile ka anti. „Nüüd on Kovalikkudel töökohad kindlustatud ja nende lapsed on jälle koolis," lõpetab ajaleht suure paatosega.

Ajalehe kirjelduse järele otsustades on Kovaliku loos suured üngad, mis lasevad vihjata suurele propagandaoperatsioonile Ühendriikide kahjustamiseks ja kommunistliku korra ülistamiseks. Nii mainitakse, et oma esimesel külastusreisil võttis Kovalik oma töölt puhkust ning siirdus üle mere vanemaid külastama. Meie teadmisel ei ole välisriigi külastamine N. Liidu kodanikel kaugeltki nii lihtne ja igaüks peab üle elama pika skriinimise ja ooteaja. Kui Kovalik hiljem koos perekonnaga teistkordselt Ühendriikidesse siirdus, siis andsid N. Liidu võimud talle vene ajalehe andmetel humanistlikel põhjustel lahkelt ümberasumiseks loa, kuna nad tahtsid abistada inimest, kes kavatses elama asuda oma vanemate juurde.

Muinasjutte on mõnus lugeda, kuid see vene lehe muinasjutt jätab lugejale siiski võrdlemisi rumala mulje.

o

Kui palju kulutavad maailma suurriigid relvastusele?

Tohutud summad, nagu kinnitab vastav statistika. Ja relvastuse eksperdid ei imesta, et relvadele ja sõjaväele ohverdab kõige rohkem Vaha N. Liit — umbes ühe kolmandiku kogu maailma relvastuse kuludest.

Ühendriikide valitsuse poolt avaldatud rapordi andmetel investeerisid venelased 1977. aastal relvastusesse 140 miljardit dollarit. Teisel kohal olid Ameerika Ühendriigid, kes jäid venelastest tunduvalt maha oma 101 miljardi dollariga. Järgnesid Hiina 35, Lääne-Saksamaa 16,3 ja Prantsusmaa 14,8 miljardi dollariga.

Kui maailmas räägitakse relvastuse vähendamisest ning tankidele ja rakettidele minevate kulude kärpimisest, siis tundub see olevat utoopia. Statistilised andmed räägivad, et kümne aasta jooksul — 1968. aastast 1977 aastani kasvasid maailma väljaminekud relvastusele 15 protsenti. Atlandi Pakti ja Varssavi pakti riigid kulutasid relvadele ja sõjaväele umbes võrdselt, kuid raudeesriidetaguste riikide majandusele mõjusid relvastuse kulud kurnavamalt kui läänemaailmikides. Atlandi pakti riigid panid kogusummas relvastusele 164,7 miljardit dollarit ehk 4,5 protsenti oma rahvuslikust sissetulekust kuna raudeesriide taga kulutati sõja ettevalmistamiseks 163 miljardit dollarit, mis moodustab 11,7 protsenti rahvuslikust üldsissetulekust.

Statistiliste andmetega tõestatud N. Liidu suured väljaminekud ei ole kuidagi kooskõlas Kremli lakkamatute rahujuttudega ja pingelõdvenduse poliitika ülistamisega. Kui vanad roomlased suvatsesid ütelda, et see kes tahab rahu, peab valmistuma sõjale, siis ei klapi see väide venelaste käitumisega ja nende kavatsustega, kuna kõik Kremli sammud viitavad sõja ettevalmistustele sõja alustamiseks.

AMI

Käsipost kodumaalt:

„Mõni õige sõna" praegusest Eestist

STOKHOLM — Eesti Päevalehele on tulnud kodumaalt käsipostiga saadetud kiri, pealkirjastatud „Mõni õige sõna", milles ilmselt vanema põlvkonna kaasmaalane kirjeldab tingimusi ja olukordi tänapäeva kodumaal. Kiri sisaldab huvitavaid andmeid asjaolude kohta, mis siin täpselt teada pole. Laename mõned osad kirjast:

Olgugi, et linnade ja rajoonide juhtkond on välja valitud omateada ustavatest bolshevikest, on neile paralleelselt parteiorganisatsiooni juurde moodustatud vastavad osakonnad. Kõigil on oma juhatajad, lisaks suur arv abilisi ja instruktoreid. Nii et eksisteerivad kaks „valitsust" ühiste eesmärkide saavutamiseks.

Kuhu siis muidu panna partei kõrgemate koolide lõpetajad?

Need moodustavad ju klassi omaette ja käivad koolis selleks, et mitte tööga leiba teenida.

Nende eriala on sundida, nõuda ja ette kirjutada. Näiteks põllumehele, millal see peab seda ja teist külvama, millal heina niitma ja vilja koristama. Sellest hoolimata, et praegused põllunduse juhid on kõrgema põllumajanduslikku haridusega. Aga neid juhivad „sauna haridusega" mehed, et heal juhu saaks preemiaks saadud rublasid tasku pista.

Selline süsteem algab sovhoosikolhoosi alglülidest ja ulatub välja üleliidulisesse ulatusse.

Nende tööliste paradiisi patriootide unistuseks on riigi autodega ringi sõita, elada muretult, mitte pruukida ise autot juhtida ega tasuda bensiini- või remondikulusid.

Kõik toimub ju sama põhimõttel kui parunite ajal. Parunid pidid ainult hobustega sõitma ja hobused omast taskust ülevad pidama.

Pensionimääraks on 50% aastasissetulekust, see ei tohi tõusta üle 120 rubla. Määrus kehtib ainult töötajate kohta.

Parteitöötajatel, politseinikel, sõjaväelastel jne. on hoopis teised määrused ja palju suuremad pensionid.

Vanemad inimesed, kes töötasid ka „kodanlikul ajal" ja kel puuduvad töödokumendid, saavad ainult 20—30 rubla. Öeldakse: Teie tööstaazh on poolik.

Nii toimub „sotsialistlik võistlus" kahel rindel. Ühed saavad preemiaid normide ületamise eest, teised pensionite arvel kokkuhoidmise eest.

Suurema üleliidulise tähtsusega tööstustes on brigadiirid ja suurem osa töölistest venelased. Sellesse kategooriasse kuuluvad masinatehased, tekstiil- ja keemiatööstused, põlevkivikaevandused, elektrijaamad, raudtee jne.

Tööliskond on lülitatud vastutahtmist igasugustesse sõjalistesse grupeeringutesse, millel on kõlavad nimed („rahvamalevlased", „tsiviil gaasikaitse" jne.), mis kõik on rakendatud sõjas vajaminevate teadmiste omandamiseks.

Teede olukorra üle ei saa nuriseda.

Mõnelpool on isegi metsasihid teedeks ehitatud.

Sel on muidugi eripõhjused. Suved ja talved läbi töötavad metsades masinad — saed. Suurem osa metsadest on peagu maha saetud. Ainult tähtsamate teede äärde jäetakse mets kasvama, et seda turistidele näidata. Uusi teid ehitatakse hoolega, arvatavasti ka sõjastrateegilistel kaalutlustel.

Veoautod asuvad baasides, mille juhatajaiks on sõjaväelased, tihti polkovniku kraadis. Kõik autod on sõjaväe juures arvele võetud, samuti juhid. Häire korral peavad need paari tunni jooksul olema määratud kohal.

Leiva ja saia kvaliteet on äärmiselt halb.

Kuidas võiks see hea olla, kui sotsialistliku võistluse põhimõttel on lõikuse algus ettenähtud juba siis, kui viljatera on alles nii pehme, et seda saab sõrmede vahel laiaks vajutada.

Kombainid peksavad tihti veerohelist vilja. See läheb kiirkuivatisse, mis vilja suure kuumusega ära küpsetab ja keedab. Needki ei jõua niipalju kuivatada kui kombainid lõikavad. Sel juhul kallatakse vili kuivatuse ette asfaltile maha või viiakse mõnest talust säilinud küünilogusse. Seal läheb vili palavaks — ja mis leiba sellest enam saab.

Sama kordub ka loomaviljaga. Loomasöödast on puudus. Ülemalt poolt nõutakse varast heinategu — juba juuni algusest peale.

Parimast heinast tehakse heinajahu, mis koguneb heina hunnikutesse ja kiiresti rikneb.

Loomatoit jääb nii kasinaks, et loomade ületalve pidamine on väga raske. Pekstud põhk jäetakse põllule maha. Seda ei jõuta kohe ära koristada, mädaneb suurelt osalt ega kõlba loomadele. Kevadel katsutakse seda põletada.

Need ja teised „pisiasjad" on põhjuseks, miks valitsus ja partei ei soovita välismaalastega kokkupuutumist nelja silma all. Muidu võivad mõningad pisiasjad teatavaks saada ka väljaspool ja rikkuda kiitmist. Kõige kurvem on, kui „usuvennad" väljaspool eesriiet asjaoludest teada saavad ja oma usu kaotavad.

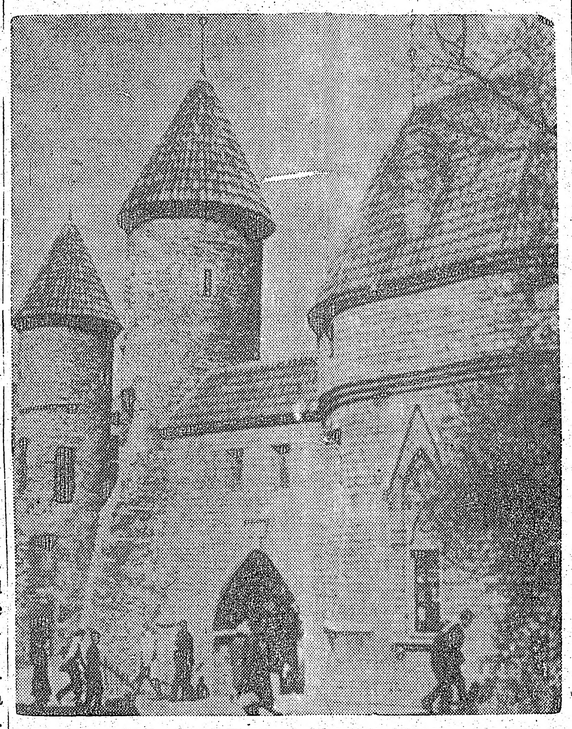

Vanad tornid annavad Tallinna südalinnale maalilise pildi.

ILMAR HEINSOO
INSURANCE
Eesti Majas
958 Broadview Avenue, ruum 202,
Toronto, Ontario M4K 2R6
Telefon 461-0764

SOODNE VÕIMALUS
Nüüd on tekkinud soliidsed majanduslikud võimalused metallrahade müügi alal. Uued ja sissetöötatud marsruudid müügil. Minimaalne investeering $15.000. Helistada: Rod Courtney 1-878-4111 või 822-2881.

Meremeeste koondise juubel

Eesti Kaubalaevastiku Juhtkonna Koondise pere oli koos

19. oktoobril kogunes Eesti Kaubalaevastiku Juhtkonna Koondise pere koos külalistega Toronto Eesti Maja kohviku ruumi, et tähistada oma kahekümneaastase tegevuse juubelit. Koos oli 44 isikut, nende hulgas ka endine Käsmu merekooli õpetaja Hilda Lepni ja endine Tallinna merekooli õpetaja Alfred Kask.

Meeldivalt kaetud laudade ääres veedeti hubane õhtu maitsva toidu ja mõnusa jutuga. Karikakardega ehitud lillelaual vilkus Osmussaare majakas, meenutades aegu meresõitjate noorusradadelt

Koondise esimees kapten Jako Luide tervitas koosolijaid ja soovis koondise perele õnnelikku sünnipäeva.

Ta andis oma kõnes ka lühikese ülevaate Eesti Kaubalaevastiku Juhtkonna Koondise (EKJK) siinnist ja tähtsamaist üritustest möödunud kahekümne aasta jooksul. Koondise „nurgakivi" panek sündis 4. aprillil 1959. a. Manalasse lahkunud kapten A. Rähessoni mugavas kodus. Selles kodus olid „tollikapi" uksed alati avatud ja pereema ning tütre poolt aurav kohvi ja maitsvad suupisted laual.

Kohal olnud tütrele Linda Liigandile andis esimees suure hoolitsuse tänuks ühe lilleõie.

Koondise esimeseks ürituseks oli hukkunud ja langenud meremeeste mälestusmärgi kavandamise käiku laskmine ja Vello Hubeli poolt valmistatud kuju Eesti Majja paigale asetamine. Mälestusmärk avati 6. okt. 1968. a., mille panelil olid sõnad: Kord jälle näitavad tähed meile koduteed . . .

Teiseks lasti käiku aktsioon Eesti Maja suure saali lavale eesriiete muretsemiseks koondise nime all. Koondise poolt kogutud summa $200 anti üle Eesti Majale.

Kolmandaks anti välja album „Meri ja mehed" Tallinna Merekooli 50. aastapäevaks. Album ilmus 1970. a. sügisel.

See koguteos sisaldab kirjutusi mitmelt endiselt meremehelt, kes on jäädvustanud selles eesti meremeeste elu ja tegevust, Eesti kaubalaevastiku ajalugu.

Praegu on juba pikemat aega tehtud eeltööd uue mälestusteose väljaandmiseks. Raamat „Rehvitud purjedega" ilmub kavakohaselt 1980. aasta märtsis. Sellesse koondatakse praegu elavate kirjas olevate meremeeste isiklikud läbielamused ja mälestused nii maal kui ka merel. Sellesse raamatusse mälestuste kogumine on kapten Ludwig Wahtrase õlgadel.

Lõpuks esimees soovis koondise perele õnnelikku sünnipäeva ja edaspidiseks head pärituult.

Eesti ohvitserid koonduvad

Asutati Eesti Ohvitseride Kogu Kanadas

Möödunud kolmapäeval kogunesid Tartu College'i ruumidesse 50 eesti ohvitseri ümber, et organiseerida Torontosse Eesti Ohvitseride Kogu Kanadas. Pärast arutlemist otsustati asutada organisatsioon, et omavaheliste kooskäimistega ja tutvustega kanda edasi eesti ohvitseride vaimu.

Eesti Ohvitseride Kogu Kanadas esimeheks valiti kapten-major N. Valge, juhatusse leitnant R. Viksten, leitnant E. Reinas, leitnant E. Silm ja kapten T. Nõmmik. Juhatusliikmete kandidaatideks ltn. J. Luik ja ltn. J. Käis. Revisjonikomishjoni ltn. H. Later, ltn. E. Kuris ja kpt. E. Kivi.

Mandaatkomisjoni, kelle ülesanne on selgitada liikmeks soovijaid ohvitsere ja teha vastavad järeldused, valiti major B. Leeman, kpt. A. Nõmmik ja ltn. B. Meret. Aukohtu liikmeiks kpt.-mjr. N. Valge, mjr. B. Leeman ja kpt. H. Kore.

Seni iseseisvalt töötanud Sõjakooli ballikomitee kavatsetakse tuua organisatsiooni juurde, kuna Sõjakooli ball on ka uue organisatsiooni esimeseks programmiks.

Eesti ohvitseride kogud on olnud organiseeritud Rootsis ja Ühendriikides. Viimasesse on kuulunud ka mõned Kanadas elavad eesti ohvitserid. Sealt poolt ongi soovitatud iseseisva ohvitseride kogu organiseerimist Kanadas. Esialgul võeti uue organisatsiooni poolt aluseks Ühendriikide kogu põhikiri, mille juhatus peab

NIKOLAI VALGE

kohandama Kanada oludele. Samuti jäi juhatuse hooleks ka tegevuskava väljaarendamine.

Koosolekul arvestati Sõjakooli lõpetanud aspirandid kogu liikmeiks.

Samuti valiti kapten T. Nõmmik juhatusse Kanada sõjakooli lõpetajana, et viia edasi eesti ohvitseride traditsiooni ka asukohamaas. Koosolekul arutleti mitmeid võimalusi eesti noortetöö toetamiseks ja nende hindamiseks, kes on valinud ohvitserikutse.

Vajatakse andmeid Vabadussõja sammaste kohta

STOKHOLM — Soome kultuuriloolane, kes teeb ettevalmistusi teose väljaandmiseks Eesti Vabadussõja mälestussammaste kohta, palub täiendavaid andmeid all loetletud sammaste püstitamise aja ja tingimuste, samba autori, hinna jne. kohta. Sammaste fotod on olemas.

Andmed on puudulikud järgmiste sammaste kohta: Aidu, Alatskivi, Harju-Jaani, Helme, Jüri, Järva-Jaani, Järva-Madise, Karksi, Kolga-Jaani, Koeru, Kohtla-Järve, Kunda, Kuressaare, Käru, Lihula, Misso, Märjamaa, Narva-Riigiküla, Lääne-Nigula, Nissi, Noarootsi, Otepää, Paide, Peetri, Pilistvere, Puhja, Porkuni, Pärnu-Jaagupi, Põlva, Rahumäe, Rakvere, Saarde, Türi, Utria, Viljandi, Võnnu.

Andmed palutakse saata kirjalikult: Arvo Mägi, Eesti Päevaleht, Box 667, 101 29 Stockholm.

⊕ Uppsalas tähistas 29. aug. 75-a. sünnipäeva õigusteadlane Artur Mägi. Ta lõpetas 1929 Tartu Ülikooli, jatkas teaduslikku tööd ülikoolis J. Vilmsi ja J. Poska nimelise stipendiaadina, oli riigiõiguse professori asetäitja, dotsent riigiõiguse alal jne. Akadeemiliselt kuulub ta ÜS Raimlasse.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$35.—	$38.—
Poolaastas	$19.50	$21.—
Veerandaastas	$10.50	$11.—

KIRIPOSTIGA

	Kanadas:	USA-s:
Aastas	$56.—	$61.—
Poolaastas	$30.50	$32.50
Veerandaastas	$16.—	$17.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $72.—, poolaastas $36.—, veerandaastas $19.—

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 45 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „ ... " ..... 197 . Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

PUHKA RAHUS KALLIS SÕBER

HANS KRAAV

Valusas leinas mälestavad Sind

Mälestus Sinust ei kustu

BENITA ja GUSTAV

ARMAST SUGULAST

MIINA HIIUVÄIN'a

mälestab kurbuses

JOHANNES HIIUVÄIN perekonnaga

Avaldame sügavat kaastunnet kallile kooliõele, Olga Kraavile, Kehtna Kõrgemast Kodumajanduskoolist tema abikaasa

HANS KRAAV'i

surma puhul

LEIDA KIILASPEA
ELSE RABADIK
ARMANDA LINNAMÄGI
LINDA TAMMELA
NELLY VOORO
LINDA JOASAARE

ARMAST JA HEAD SUGULAST

HANS KRAAV'i

surnud 24. oktoobril 1979

mälestab leinas

ADELE KELEMIT

SURMA LÄBI LAHKUNUD KLUBILIIGET

HANS KRAAV'i

mälestab leinas

TORONTO EESTI AIANDUSKLUBI

Avaldame sügavat kaastunnet kauaaegsele ustavale kaastöölisele pr. OLGA KRAAVI'le tema armsa abikaasa

HANS KRAAV'i

surma puhul

EESTI ABISTAMISKOMITEE KANADAS JUHATUS

IGAVIKU RADADELE LAHKUNUD KAUAEGSET SÕPRA

VALLIT

mälestavad leinas

LIX
SUTS

Murray E. Newbigging

MATUSEMAJA

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director

723 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)

Helistada tel. 489-8811 ☺ 489-8802

SAULT STE. MARIE's Albert Str. I Baptisti kirikus laupäeval, 3. novembril s.a. kell 6 õhtul

VÄLISMISJONI ÕHTU

valguspildid misjonipõldudelt.

Pühapäeval, 4. novembril kell 2 p.l. JUMALATEENISTUS samas. Külalised Torontost. Kõik teretulemast.

KIRIKUD

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS
R. R. 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Pühap., 4. nov. kell 3 p. ARMULAUA JUMALATEENISTUS Peetri kirikus. Teenivad ülempreester E.V. Vellesoo ja E. Lepik. Laulab koguduse laulukoor G. Raagi juhatusel. Laululehed.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave. Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391
„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3—3.30 p. l. WHLD 1270 kc.

Kolmap., 31. okt. kell 7 õ. kõneleb H. Rüdmik Floriidast.

Reedel, 2. nov. kell 8 õ., laup., 3. nov. kell 6 ja 7.30 õ. R. Cross — inglisk. loengud: „Kuidas elada hästi vähemaga?"

Pühap., 4. nov. kell 10 homm. pühapäevakool, kell 11 JUMALATEENISTUS, Issanda surma mälestamisega, K. Raid, segakoor. Kell 6 õ. NOORTE tunnistuste õhtu, Marika Krabi, vokaal-kvartett, solistid.

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
317 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8 tel. 483-4103

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 4. novembril kell 11 hommikul. Solist Elna Libe. Piiblitund kell 10 hommikul. Pühapäevakool kell 11 hommikul. Pühapäevakooli koori harjutus kell 10.15 homm. Pärast jumalateenistust Näitemüük kiriku alumise korruse saalides. Palume korjanduslehed ja annetused ära tuua kiriku juurde hiljemalt 30-ks oktoobriks.

PIIBLIPÜHA JUMALATEENISTUS pühapäeval, 11. novembril kell 11 hommikul. Teenib koguduse õpetaja ja kõneleb Kersti Pinna. Mängib teerinoorte ansambel Inga Korjuse juhatusel.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisipäeviti ja neljapäeviti kl. 6—8 õhtul.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 4. nov. KONTSERT-JUMALATEENISTUS kell 11 homm. Koguduse täiendatud segakoor 50 lauljaga koos 30-liikmelise orkestriga esitab dr. Roman Toi 4-osalise kantaadi. Esiettekanne koguduse 30. aastapäeva lõpukontserdil. Kantaadi aluseks on Taaveti laul nr. 100.

Pühap., 11. nov. KOGUDUSE LOTERII algusega kell 2 p.l. kiriku suures saalis.

Loterii kinkeesemed palutakse ära tuua kiriku kantseleisse hiljemalt neljap., 8. nov.

Pühap., 18. nov. JUMALATEENISTUS kell 11 hommikul.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisip. ja neljap. 6—8 kiriku käärkambris. Palun loterii kinkeesemed kiriku kantseleisse tuua.

„KUI EMA ISRAELIS!"

MIINA HIIUVÄIN

Sündinud 15. aprillil 1892 Saaremaal
Surnud 28. oktoobril 1979 Torontos

Mälestab ülestõusmise usus ja lootuses

Armastus ei hävi ilmaski!

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

Prantsuse aadlik Beringis

Prantsuse aadlik parun Armaud de Rosnay ületas kolme meetri pikkuse parvega 65 meremiili laiuse Beringi väina Kaug-Idas, olles riietatud vaid tavalisse ülikonda, mis põhjalikult läbi ligunes.

N. Vene piiril võttis vene ristleja paruni pardale ja viis venepoolsele kaldale. Parunil oli küll kaasas kirjavahetus N. Liidu võimudega oma seiklusest, kuid puudus viisa N. Liitu pääsemiseks. Prantsuse ja USA saatkonnad lahendavad de Rosnay küsimust Moskvaga.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
141 Clark Ave., Unit 50 Thornhill, Ont. L3T 4P4. Tel. 889-8173.

Laupäeval, 3. nov. kell 7 õhtul PIIBLITUND. Kõneleb evangelist Endel Siitam Kaliforniast.

Pühapäeval, 4. nov. kell 2 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Endel Siitam, lauluettekandeid.

Teisipäeval, 6. nov. kell 7.30 õ. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Endel Siitam, lauluettekandeid.

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS
Kirik: Redeemer Luteri kirik, (Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Toronto M4S 1J2. Tel 483-2478.

Pühapäeval, 4. novembril kell 5 p.l. JUMALATEENISTUS ja PÜHAPÄEVAKOOL.

Õpetaja kõnetunnid: igal neljapäeval kell 18.00—19.30 omas kodus, 501 Davisville Ave., Toronto ning igal esmaspäeval kell 18.00—19.30 Hamiltoni kiriklas, 3 Mapleside Ave., Hamilton tel: 527-0410.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
Tel. 461-2077
982 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühap., 4. nov. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõnelevad A. Ehasoo ja jutl. E. Saraoja. Laulab segakoor, Issanda surma mälestamine.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourne'i allmaajaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd., Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853.
kantseleis, telefon 921-9417.

Koguduse 27. aastapäeva jumalateenistus on pühapäeval, 4. novembril kell 3 p.l.. Külalisena jutlustab õp. A. Jalonen. Solist on pr. Silvia Preem. Jumalateenistuse järele on koosviibimine kohvilauas einega. Ettekandeid. Leeriõpetus algab novembri algul.

Kõnetunnid on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis, telefon 921-9417.

ESTO-80 rongkäik

ESTO-80 rongkäik toimub reedel, 11. juulil. Kogunemine hommikul kell 9.00 Humlegårdenis, kust kell 10.00 liigutakse mööda Stokholmi peatänavaid Kungsträdgårdeni kesklinnas. Seal toimuks lõppaktus. Tee pikkus ca 1.6 km.

ESTO-80 Peakomitee toimetusel ilmuvas INFO nr. 4 analüüsib peakomitee sekretär Alfred Põldma rongkäigu ülesannet ja tähtsust. Ta mainib: „Olnuks see vaid oma rõõmuks, oleks targem teha seda vabas looduses, linnulaulu saatel. Nüüd viiakse ta aga läbi kesklinna, kuna eesmärgiks on mõjuavaldamine väljaspoole, oma ümbrusele. Ümbrus on seekord rootsi keelt rääkivad rootslased. Et asja neile arusaadavaks teha, tuleks teda muidugi serveerida nende omas keeles. Muidu läheb see publikust mööda — esperantistide või karsklaste arvele — ja eestlastele jääks vaid korraldamise vaev".

Selle arutluse kokkuvõttena on põhjust tähelepanu juhtimiseks, et seekord kõik rongkäigu ees või rongkäigus kantavad loosungid ja sildid peaval eranditult olema rootsikeelsed. On vaja silmapaistvaid tekste selle kohta, kes meie oleme, miks meie oleme kokku tulnud ja mida meie tahame. Ka sini-must-valge lipud ei ole nii üldtuntud, et selle järgi üldiselt võiks rongkäigust osavõtjaid eristada eestlasteks.

Autor mainib veel, et rootslastele imponeerib alati ürituse kultuuriline külg, mida samuti võiks silmas pidada. Hästi palju rahvariideid silmapaistval kohal, gaidid ja skaudid oma vormiriietuses ja miks mitte laulukoorid ja teised ühtlases riietuses. Ta avaldab kahetsust, et meie värvekandvad üliõpilasorganisatsioonid sellistel puhkudel ei soovi välja astuda. See aitaks tähelepanu ja toimuks kindlasti meie rahvuslikes huvides. Rootslastel oleks põhjust revideerida oma ettekujutust vaestest baltidest põgenikest akadeemiliste organisatsioonide rongkäigust osavõtu puhul.

Peab täiel määral ühinema autori kahetseva seisukohaga. Eelmistel ülemaailmsetel eesti päevadel olid akadeemilised organisatsioonid oma lippude ja värvidega rongkäigus, mis andis rongkäigule tunduvat värvikust ja ka arvulist lisa. Peaks küsima, miks seekord on võetud selline eitav seisukoht?

E.S.

K. A. Rütman 90-aastane

Eesti iseseisvusaja keemiakaubanduse üks edukamaid pioneere ja suurkaupmehi Karl August Rütman sai 15. oktoobril 90-aastaseks. Juubilar on sündinud Harjumaal, Rapla vallas kõrtsmiku-põllumehe pojana, õppis Tallinna linna reaalkooli õhtustel kaubanduskursustel kuni lõpetas 1909. a. Tallinna erakaubanduskooli. Pärast mitmes ettevõttes töötamist ta asutas 1924. a. iseseisva firma K.A. Rütman & Ko. tööstuslike kemikaalide impordi- ja hulgimüügi aladel. Ettevõte natsionaliseeriti venelaste poolt. Tal õnnestus Saksa okupatsiooni ajal seda uuesti organiseerida. Põgenemise ajal jõudis Rootsi, kus oli 1948—54 keemiakaubanduse konsulendiks. Pensioniea saabumisel alustas jälle iseseisvat äritegevust K.A. Rütman & Co. nime all Stokholmis, esindades jaapani firmade produkte. 80-aastaseks saades loobus ta firma aktiivsest juhtimisest ja asus elama tütre juurde Kanadasse.

Ta on olnud tegev ka eesti kultuuri ja rahvuslikku töö juures, olnud Eesti Kirjanduse Seltsis, Kalevi Tennisklubi juhatuses, Kaubanduskoja suurkaubanduse sektsioonis ja Eesti kaubanduslikes delegatsioonides. Ta oli ka üks esimesi suusatamise pioneere Eestis.

● Helsingis toimus 10. kuni 15. sept. Maailma Tervishoiuorganisatsiooni 29. istung. Arhitektide Maailmaliidu esindajana võttis sellest osa Stokholmis elunev arhitekt dr. Ervin Pütsep.

● Lundi ülikoolis, Rootsis, õpetatakse eesti keelt kolmel tasemel, nimelt 20, 40 ja 60 punkti taotlejatele. Kõigist kursustest on osavõtjaid.

Toronto Eesti Seltsi elus on olnud eriti tähtis seltsi esimese esimehe Mihkel Hanseni tegevus, kes suutis ühendada Torontosse saabuvad uued eestlased üheks ühiskonnaks, kes alustas igal alal edukat tegevust. Tema, nagu teiste endiste esimeese tööd hinnatitunnustuskirjaga. Pildil T.E.S. esimees V. Poolsaar (vasakul) tunnustuskirja üle andmas. Foto: Vaba Eestlane

Avo Kittask esindab eesti ühiskonda

Kanada föderaalvalitsuse uuelt mitmekultuuri ministrilt Steve E. Paproski'lt saabus Eestlaste Kesknõukogu Kanadas rahvuskultuuri komisjoni esimehele Avo Kittask'ile kiri, milles tehti talle ettepanek Kanada föderaalvalitsuse juures asuva Mitmekultuuri Nõuandva Kogu liikme kohale tulemiseks. Avo Kittask aktsepteeris ettepaneku ning eesti ühiskond Kanadas on nüüd selles valitsuse organis esindatud energilise ja teotahtelise noorema generatsiooni esindajaga, kes on silmapaistva lauljana ka Kanada ühiskonnas tuntud.

Mitmekultuuri Nõuandva Kogu konverents toimub Torontos 16.—18. novembrini.

AVO KITTASK

Eesti Päevad filmilinal

Pühapäeval, 4. novembril tuleb järjekordsel kinolinale osa meie pagulusajaloo suursündmustest vabas maailmas — Eesti Päevad 1972 ja 1976, millele lisandub huvitav eestikeelne värviline helifilm Stokholmist, kus toimuvad ESTO-80 pidustused.

Filmid on valmistatud K. A. Lehela poolt. Peategelasteks filmides on eesti rahvas ning tema muutmatu tahe ja nõue vabadusele.

Stokholmi film annab ülevaate linna vaatamisväärtustest koos eestikeelse tekstiga ning ühtlasi puudutab ka lühidalt Stokholmi linna ajalugu. Filmide käsikirjad, korrektuur, helilindistamine, filmimine, muusika kohandamine jne. on tehtud K. A. Lehela poolt.

Kanada Riigipank tõstis laenuintressi 14-le

OTTAWA — Kanada Riigipank otsustas tõsta oma laenuintressi rekordiliselt 14 protsendile. Selle sammu tulemusena tõstetakse kõikide laenude protsente ka äripankades ja teistes rahaasutuses ning need võivad tõusta kuni 14,75 protsendini. Laenuintressi tõus on viimase poolteise aasta kestel olnud erakordselt kiire, kuna 18 kuud tagasi oli riigipanga laenuintress ainult 7,5 protsenti. Intressi tõstmist peetakse vajalikuks inflatsiooni vastu võitlemiseks.

KORTERID ★ TOAD

GERRARD & COXWELL
ÜÜRILE ANDA
üksikule või abielupaarile
2 tuba, köök ja vannituba.
Tel. 461-5614

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 699-5295
698-2745
Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates
Müüme aknaid ja installeerime
WINDOWS BOUNDS
1916 Queen E., Toronto

Möödunud nädalalõpul tähistati Toronto Eesti Keskkooli 15. aastapäeva aktusega viimase koolitunni ajal Eesti Maja noorteruumis. Pildil moment sünnipäevakringli lõikamisest, kus ühiselt koolijuhataja E. Marten (paremalt), esimese lennu ainus tütarlaps Maret Kapp, praeguse esimese klassi õpilane Cindy Härm ja koolikomitee esimees H. Lupp jagavad pidulikku sündmust.

Foto: Vaba Eestlane

Täienduskeskkool on võitnud üldise lugupidamise

Kool tähistas 15. aastapäeva omavahelise aktusega

Lisaks eesti täienduskoolide kahele juubeliõhtule oli samal nädalal veel kolmandaks sündmuseks Eesti Majas T.E. Keskkooli 15. aastapäeva tähistamine möödunud reedel viimase koolitunni ajal noorteruumis.

Aktusliku osa avas koolijuhataja E. Marten ja andis äärejooni koolile, mis nende aastate jooksul on jõudnud hällist õppeasutuseni, mil on kindel struktuur. See kool meeldib eesti rahvale ja kannab edasi eesti vaimsust. See on olnud töö, millest noored on elavalt osa võtnud ja mis on edukaks kiidetud.

Ta on küsinud lastelt, mis muudatusi nad koolitöös teeksid, kui kord oma lapsi kooli toovad, kuid tõsiselt öeldes on praegused õpilased väga rahul kooli korra ja struktuuriga.

Koolijuhataja avaldas tänu kooli mõtte kandjaile ja algatajaile Leida Marleyle ja Hans Lupile, samuti kolleegidele, kes aastaid on noorteväge kasvatanud ja andis edasi esimese koolijuhatja O. Paasi tervitused, kes ei saanud kohale tulla.

Koolikomitee esimees H. Lupp tervitas kooli nende juubeli puhul, öeldes et koolil täitus juba 2. okt. 15 aastat, mil tehti otsus koolikomitees keskkooli asutamiseks, kuna kolm inimest olid väga huvitatud, et nende algkooli lõpetamas olevad lapsed saaksid veelgi jätkata eestialaste teadmiste saamiseks. Mõtte ja idee kõige kindlamaks taganttõukajaks oli L. Marley.

H. Lupp vaatles ka põhjusi, miks alles 15 aastat pärast algkooli loomist jõuti keskkoolini.

Kaks katset oli selleks juba varem tehtud. Esimesel korral tuli üleskutse peale kokku paar huvilist. Teisel katsel mõni aasta hiljem taheti jälle keskkooli käima panna Keele koolimajas. Ka sinna tulid mõned kokku ja Helene Johani tegutses nendega. Kuid sellest ei tulnud midagi välja, kuna toonitati rohkem seltskondlikku kui koolitaolist õppevormi.

Kolmas katse algas 12 õpilasega reede õhtuti. Sellest kujunes eesti keskkool. Õppeaasta alul langes õpilaste arv paari võrra, järgmisel aastal veel, kuid kolme aasta pärast lõpetas I lennu 7 õpilast, üks tütarlaps ja kuus poissi, kellest tänasel juubeli puhul on kohal dr. J. Marley ja Maret Kapp.

Aastatega hakkas kooli populaarsus kasvama ja sellega koos ka õpilaste arv kuni 120-ni õpilaseni viimastel aastatel.

Keskkool asutati teadmisel, et 13-aastased lapsed on paremas õppimise eas ja oli vaja, et ei katkeks eesti keele õppimine ega sõprussidemed teiste omavanustega.

Kolmandaks arvati, et selleealine noor oskab aru saada ja mõista eesti missiooni vabas maailmas. Neljandaks oli oluline mõelda eesti juhtkonna vahetusele, kuna neil noortel tuleb võtta üle meie generatsiooni töö. Viiendaks õpetajate järelkasvu küsimus eesti koolis, andes eesti ainele tõhusama aluse neile kes valivad õpetajakutse. Kuid oli ka teisi põhjusi.

Vaadates tagajärgedele, H. Lupp leidis, et 15 aastat on küllaltki pikk aeg vastuse andmiseks. Keskkooliga on kokku puutunud umbes 500 noort, üle 350 on lõpetanud 14 lennuga. Praegu on koolis ligemale 100 noort. Algkooli lõpetajate tase keskkoolis õpingute jätkamiseks on kõrge, tänavu on see 86%.

Kuid vaadates ühiskondlikust aspektist ta märkis, et paljud lõpetajaist on omavahel abiellunud.

Paljud lõpetajad võtavad osa eesti organisatsioonide tööst.

Ka on mitmed lõpetajad olnud nüüd koolis õpetajaiks. Kooli mõju on olnud erakordne eestluse elus Torontos ja ka mujal.

T.E. Keskkoolil on olnud kaks juhatajat, esimesed neli aastat O. Paas ja järgnevad 11 aastat E. Marten. Koolil on selle aja jooksul olnud 23 õppeõudu, kellest 12 töötavad praegu kooli juures. Nende teeneks on see populaarsus ja kõrge tasemega kooli vaim. Kõigis selles on noored ise kaasa aidanud oma hea koduse kasvatusega, huviga õppimiseks ja arusaamisega eestluse probleemidest. Lõpuks H. Lupp soovis samas vaimus jätkamist ja kõike edu: „Teie olete meie ühiskonna rahvuslik uhkus ja lootus nii vabas maailmas kui ka kodumaal. Olgu õnn teiega!"

Esimese lennu õpilane dr. J. Marley kõneles oma mälestusi kooliajaloost kunagise õpilase vaatevinklist,

leides et koolil puudusid esimestel aastatel veel omad kindlad õppevormid, ega polnud praegust meeldivat vaheldusrikkust õppesüsteemis.

Teisena sama lennu ainus tütarlaps Maret Kapp meenutas ainsa tütarlapsena koolis käimist, kuid rääkis ka kooli vaimust ja vilistlaste kooskäimisest, mida tahetakse veelgi organiseerida.

Sellele järgnes sünnipäevakringli lahtilõikamine, kus koolikomitee esimees H. Lupp, koolijuhataja E. Marten, esimese lennu lõpetaja M. Kapp ja esimese klassi õpilane Cindy Härm ühiselt jagasid pidulikku momenti. Pärast kringlisöömist, jooke ja kohvi järgnes noortele seltskondlik osa.

Harry Sildva (vasakul) ja Raul Randla.

Hõbemedal eesti noortele filmimeestele

Ühendriikides, Hartfordis, toimunud rahvusvahelisel dokumentaalfilmide võistlusel tuli paljude filmide hulgas hõbemedalile Toronto eesti noorte filmimeeste poolt valmistatud lühifilm „Alati meeles", mis kujutab meie vanu rahva hulgast võrsunud rakenduskunstnikke oma etnograafilist kunsti viljelemas. Filmi valmistajateks olid Harry Sildva ja Raul Randla. Film „Alati meeles" valiti ka nende viie filmi hulka, mida hakatakse demontreerima kogu maailma ulatuses.

70 milj. dollarit Kambodzha näljahädalistele

WASHINGTON — Ühendriikide president Carter tegi teatavaks, et Ühendriikide valitsus on otsustanud suurendada oma abi Kambodzha nälgivale rahvale. Valitsus on pöövanud Kongressi poole abistamissummade suurendamiseks 70 miljoni dollarile, mille eest kavatsetakse hädalistele osta toitu ja ravimeid.

All Languages Service
ALS
NOTARIAALSED TÕLKED
JA TÕLKIMINE ROHKEM KUI 70 KEELDE
361-0303
SUITE 1105, 67 YONGE STREET, TORONTO, ONT. M5E 1J8

ELSIE's
FANTASTILINE VÄLJAMÜÜK
Tulge ja vaadake!
KÕIK ALANDATUD HINDADEGA
Näit.: siidipluusid $42.00, NÜÜD $28.00 ★ Muud pluusid $10.00—12.00 tükk ★ Suvekleidid poole hinnaga ★ Puuehted peaaegu ilma rahata ★ Ostke jõulukinke nüüd!
723 Mt. Pleasant Rd. 489-4083
55 Bloor St. West, 923-1551

Kõik lapsed Moskvast välja!

Venelaste omapärased ettevalmistused olümpiamängudeks

MOSKVA — Moskvas sai kaudse kinnituse kuuldus, et venelased kavatsevad olümpiamängude ajaks Moskvast välja viia kõik noored. Nii tegid N. Liidu võimud teatavaks, et olümpiamängude ajaks rajatakse Moskva lähedale maale „rahvusvaheline olümpianoorte laager".

Teade noortelaagri asutamisest ei hõlma kogu projekti, kuna väljakuulutatud noortelaager mahutab ainult 1500 noort. Kuulduste kohaselt tahavad venelased aga Moskvast välja viia kõik kolleaalised noored,

kuna nad kardavad, et need loovad kontakte lääne turistidega, mis võib neile „halvasti" mõjuda.

Samuti teavad Moskva võimud, et vene noored hakkavad välisturistidelt nuruma ja kauplema igasuguseid esemeid, milliseid N. Liidus ei leidu, diskrediteerides sellega välismaalaste silmis paljukiidetud kommunistlikku süsteemi.

Lääneriikide vaatlejad Moskvas on saanud andmeid, et sajad tuhanded Moskvas elavad lastevanemad on saanud ametlikud kirjad, millede kohaselt kõigil 7—15 aasta vanustel lastel tuleb Moskvast juuli ja augusti kuudel lahkuda.

Kirjades on ühtlasi mainitud, et kui vanematel ei ole omal käel võimalik lapsi suveks kuhugile mujale paigutada, siis saadetakse need riigi poolt organiseeritud laagritesse.

Hukkamõist Praha protsessile

Isegi lääneriikide kommunistidel on piinlik

LONDON — Lääne-Euroopa ajakirjandus ja poliitiliste parteide juhid konservatiividest kuni kommunistideni mõistsid hukka Praha kohtu otsused, millega karistati kuni viie aastase vangistusega kuut tshehhi dissidenti, kes nõudsid Tshehhoslovakkias inimõiguste rakendamist Helsingi kokkulepete kohaselt.

Praha kohtu otsused said teravа kriitika osalisteks ka Itaalia, Prantsusmaa ja Hollandi kommunistidelt. Ühendriikide välisministeeriumi esindaja kinnitas

et need otsused võivad halvendada Ühendriikide ja Tshehhoslovakkia vahelisi ametlikke vahekordi.

Prantsusmaa kommunistliku partei häälekandja L'Humanite, kes alati toetab N. Liidu kommunistliku partei seisukohti, mõistis Praha kohtu otsuse täielikult hukka ning nõudis kirjaniku Vaclav Haveli ja tema kaaslaste vabastamist.

Kuus kaebealust mõisteti vangi 3—5 aastani ning üks naiskaebealune, kellel on seitse last, sai karistada tingimusi.

Rahvuslikult Hiinalt nõutakse olümpial uut nime

TOKIO — Rahvusvaheline Olümpiakomitee otsuse kohaselt lastakse Taiwani saarel asuv Rahvuslik Hiina Lake Placidist toimuvatest talve-olümpiamängudest osa võtta ainult sel tingimusel kui ta muudab oma nime ja lippu. Komitee otsuse kohaselt võivad kommunistliku Hiina sportlased esineda olümpiamängudel Hiina Olümpiakomitee sildi all, kasutades Hiina Rahvavabariigi lippu ja nime. Seevastu võivad Rahvusliku Hiina sportased kasutada ainult Taipei Hiina Olümpiakomitee nime ja tulla avalikkuse ette uue lipu ja hümniga, millele annab kinnituse Rahvusvaheline Olümpiakomitee. Rahvusvahelise Olümpiakomitee esimees lord Killanin mainis, et Taiwanile, kes esineb Hiina Vabariigi nime all ning peab ennast kogu Hiina esindajaks, ei anna oma tunnustust 129 riiki.

Brezhnev ilmus päevavalgele

MOSKVA — N. Liidu diktaator Leonid Brezhnev ilmus möödunud kolmapäeval üle pikema ajavahemiku jälle avalikkuse ette, millega kummutati kuuldused, et Brezhnev on surnud või raskesti haigestunud: Brezhnev ilmus Moskva lennuväljale, et tervitada Lõuna-Jeemeni presidenti Abdul-Fattah Ismaili, kes saabus külaskäigule N. Liitu. Brezhnev on 72-aastane ning N. Liidu ametliku informatsiooni kohaselt oli ta sunnitud paar nädalat kodusel ravil olema influentsa ravimiseks.

SPORT

Relvanäitus Eesti Majas

Toronto Eesti Püssi- ja Püstoliklubi pidevalt tegevuses

Peale suvist puhkuse-vaheaega on Toronto Püssi- ja Püstoliklubi uuesti täie koormusega teenistusse astumas. Püstoli-matshid toimuvad endiselt neljapäeva õhtuti, püssilaskmised on teiste nädalapäeva õhtutele ära jagatud.

Ka tänavu on kavatsus talvisest sisetiiru liiga matshidest osa võtta. Möödunud aastal oli püstolimeeskond sellega tublisti ametis ja saavutati isegi võit Toronto Politsei No. 2 meeskonna üle. Esimene meeskond on meie võimetest siiski veel tublisti ees. Muuseas, klubiliikmed Arvi Tinits ja Toomas Mals on politsei-meeste hulgas pooleldi põlu all, kuna nad lasksid mineval aastal eestlaste meeskonnas politseimeeskonna vastu, ja aitasid sellega eestlaste võidule kaasa (mõlemad on Metro politseinikud).

Septembrikuus toimus traditsiooniline maavõistlus Kanada eestlaste, lätlaste ja leedulaste vahel, v.k. püssis ja haavlipüssis, millele järgneb võistlus ka püstolis.

Laupäeval, 17. novembril toimub Eesti Majas Püssi- ja Püstoliklubi järjekordne tantsuõhtu koos einelaua ja relvanäitusega. Näitus, mis A. Tinitsi' poolt korraldatud, toimus eelmise sügisesel tantsupeol Eesti Maja keldrikorral ja sai rohke kiituse osaliseks — olid välja pandud igat sorti püssid ja püstolid, 1905. a. mässu ajast, läbi I maailmasõja, Vabadussõja ja II maailmasõja kuni praeguse ajani välja.

Püstolimeestele meeldetuletuseks tuleb mainida, et enne 1. jaanuari tuleb relvaload pikenduseks sisse anda. Püssimeestel ei ole lube tarvis.

Skaudinoorus läheb orienteeruma

Toronto eesti skautliku nooruse orienteerumispäev toimub 3. novembril Sunnybrook Pargis. Kogunemine kell 10.00 hommikul kahes punktis. Bussiga tulijatel, kes kasutavad Davisville bussi allmaajaamast, sõita kuni Sunnybrooki haigla ukse ette. Kell 10.00 saabuvad sinna autod nende toomiseks orienteerumise stardipunkti. Kes aga saabuvad autodel, jalgratastel või jala, pöörata sisse Leslie ja Eglintoni nurga juurest ja minna edasi kuni ratsapolitsei hobuste tallideni. Stardipunkt on üle oja viiva silla juures tallide lähedal.

Orienteerumisest võivad osa võtta kõik eesti skautlike noorte üksuse liikmed hellakestest ja hunnidest alates. Igal vanuseastmel on erinev jõukohane ülesanne. Registreerimismaks tasutakse kohapeal, selle suurus on $1.00. Selle eest pakutakse kuuma vorsti saiaga ja jooki. Orienteerumine lõpeb kell 13.00. Peakorraldaja on skautide maleva spordijuht dr. Jaan Roos, abijuhid igast osavõtvast noorteüksusest.

Spordiuudiseid kodumaalt

Saaremaal peetava traditsioonilise 20-kilomeetrilise maastikujooksu võitis juba kümnendat korda Tallinna jooksja Toivo Koovit.

*

Karksi-Nuias toimus tänavu Eesti meistrivõistlus 50 km käimises. Ülekaalukaks võitjaks osutus rakverlane Arvo Orupõld, kelle ajaks oli 4.28.14,0.

*

Balti karikaturniirist osa võtnud „Kalevi" korvpallurid võtsid osa veel neljast võistlusest Soomes. Kotkas võideti „Peli-Karhut" ja „Työväen Palloilijat" koondmeeskond 95:88, Hyvinkääl „Tahko" 88:73, Helsingis „Torpan Pojat" 88:81, kuid pidid alistuma Soome meistermeeskonnale „Playhonkale" 75:76.

*

Tamperes korraldati linna 200. aastapäeva tähistamisel ujumisvõistlus, millest ka Eesti sportlasi osa võttis. 100 m vabaujumises naistele oli esimene Liina Kruus ajaga 1.02,0, 100 m vabaujumises meestele oli esimene Margus Kukk ajaga 57,0 ja 100 m liblikas 1.01,6.

*

Eesti autosportlaste paremik võttis osa Euroopa meistrivõistlusest Küprosel. Kolmepäevasel rallil Heiki Ohu ja Toomas Diener, kes sõitsid „Zhigulil" ja lõpetasid võistluse 6. kohaga, oma masinaklassis (1600 kuupsentimeetrit) aga teise kohaga.

*

Tänavuse N. Liidu jalgratturite velotuuri Krimmi mägiteedel lõpetas Aavo Pikkuus individuaalselt kolmanda kohaga. A. Pikkuusil on seni võidetud 17 N. Liidu meistrivõistluse medalit, millest kümme on kuldsed.

● Norwalkis. Conn. ilmuv „The Hour" toob 7. sept sõnumi Fairfield County Schubert Club'i uuest juhatusest, mille kolmandaks abiesinaiseks valitud Lilian Bein-Grauberg, kes on ühtlasi ka klubi „publicity chairman'iks". Kirjutuse juures on ka uue juhatuse esinaise ja kahe abiesinaise foto. Samuti tuuakse ära klubi poolt korraldatavate kontsertide kava. Perekond Grauberg elas varemalt New Yorgis, kust Lilianist sai tegelane ka ameerika organisatsioonides.

Abel Lee

Kunstikommentaar

Wellesley ja Bay tänavate nurgal asuva Ontario parlamendihoonete gruppi kuuluva Macdonald Building'i esimesel korrusel on ka näituste galerii, milles praegu on toimumas (4. okt.—5. nov.) The Canadian Society of Painters in Watercolour 54. aastanäitus.

Näitusel on esitatud ka meie hästituntud vesivärvikunstniku Osvald Timmase suuremõõtmeline roostevärviline kompositsioon nimega „Cross section nr. 1".

See vaatleja soovitab kunstihuvilistel näitust külastada, sest omalaadselt on seal kontsentreerunud tendentsid ja otsingud tänapäeva kujutavkunstis. Need algasid juba mitmeid aastaid tagasi, kui oli ilmne, et avara loominguteena alanud abstraktne analüüs ja abstraktne ekspressionism olid energiat konserveerivaks ning arengujooksus hetkeks aeglustumist nõudvas ühiskonnas muutunud umbtänavaks. Kunstnik, olles ühiskonnas pulbitsevate emotsioonide varajane peegel, kes on vapustatud akuutseks muutunud energiadialemmast, aatomenergia ähvardavast müsteeriumist, saastamise mitmekülgsest hädaohust, samuti mõjutatuna usu, moraali ja esteetika nõuete universaalsest nõrgenemisest, pöördub tagasi visuaalse loomingu ajalooliselt vundamentaalseile põhitõdedele ja realismi alusmüürile.

Kunstnik on analüüsinud makrokosmost ja metafüüsilisi vaimulabürinte, elektroonika ja kineetika on rakendatud. Ainult kontseptuaalne looming on muutunud naiivseks mänguks traagilises äratundmises, et ainult idee demonstreerimine on lühikestvusliku olemusega. Nüüd on kunstnik spontaanselt pöördumas tagasi reaalmaailma faktidele.

Olles Ikariusena pürginud päikese poole uute maailmade otsingul, on ta nüüd saabunud tagasi maa peale ja uuesti avastanud reaalsuse. Kunstnike võimekus väldib esitatu muutumast illustratsiooniks, kuid loominguliselt tunnetame esteetilist, liürilist koguni romantikat. Esitatud on drastiliseks kontrastiks veel mõne aasta eesti loetud deklaratsioonile: „Art should not have any aesthetic intrest".

Vesivärvimaal on nõudlik tehnika, mis suures piires on kahe laadiline, nn. kuiv ja märg akvarell. Ühes on detailsete värvipindade levimine vähese veega kindlalt kontrollitud. Teises toimub rikkaliku veega värvipindade spontaane joonistuseta ja detailitu segumine uuteks toonideks kontrollitud ainult kompositsiooni osas. Mõlemas laadis on eeljoonistus minimaalne. Kolmandas kategoorias moodustab mittevesivärviline joonistus tähtsaima loominguosa ning vesivärv on ainult koloreerimiseks. Käesoleval näitusel näeme mitmeid akvarellilaade ilmse suunaga realismile.

Nagu nimetasin on esitatud näituse 62 maalist ainestik enamuses reaalmaailmast, otsimas sugulussuuri tagasi kuni 19. sajandi keskelt interjöörides, vaikeludes, lilledes ja tänavavaadetes. Väga vähe on nii abstraktset kui ka kommersiaalset realismi. Imetleme mõnegi kunstniku detailivõimet. tehnilist distsipliini ning nüansitundelikku materjalikäsitlust. Veidi üllatav on siiski see peaaegu karjamendaliteedina spontaane pöördumine illustratiivsesse realismi ning abstraktanalüütilise hülgamine. Võib siiski kindlasti oletada, et see on ainult peatusmoment uute suundade otsingul kooskõlas sellega, mis võib toimuda maailma filosoofias, arenevas teaduses ja majanduses.

See näitus esitab omalaadse läbilõike diagrammina kunstiloomingu otsinguist tänapäeva Kanadas.

RAAMATUID

müügil „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
Hanno Kompus — Kustutamata nälg kunsti järele	11.—	35
L. Wahtras — Liivaklass	2.50	15
Enn Nõu — Vastuvett	5.—	40
Anna Ahmatova — Marie Under — Reekviem	3.50	35
H. Michelson — Skautlikul teel	3.—	35
H. Michelson — Noorsootöö radadel	4.30	35
H. Michelson — Eesti radadelt	9.—	35
Triinu" üksiknumbreid	1.50	
Estonian Official Guide	5.—	40
Paul Laan — Mõttelend — Pilte ja peegeldusi	5.—	25
Karin Saarsen — Lohengrini lal kumine	4.50	15
Herbert Salu — Utoopia ja futuroloogia	4.50	25
Eduard Krants — Lumeliitlased (luuletuskogu)	3.—	15
Ilona Laaman — Mis need sipelgad (luuletuskogu)	3.—	15
A. Kubja — Kadunud kodud — mälestused	4.—	25
A. Kubja — Mälestusi kodusaarelt	2.—	20
A. Kubja — Palukesed	1.50	20
E. Uustalu ja R. Moora — Soomepoisid 426 lk. + 64 lk. fotosid	14.—	65
Leho Lumiste — Alamuse Andres — biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust	6.65	40
L. Lumiste — Atlandi aknal	2.10	40
L. Lumiste — Killad külas	5.30	40
A. Vomm — Ristsõnad I	2.50	20
A. Vomm — Ristsõnad II	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad III	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad IV	2.25	20
Ants Vomm — Minu hing (luuletuskogu)	20.—	40
Ants Vomm — Varjud (luuletuskogu)	8.—	50
K. Eerme — Surnud laevad ja elavad mälestused	1.50	15
K. Eerme — Päevata päevad ja ööta ööd II	4.—	40
S. Ekbaum — Ajatar (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — Jumalaga, Kars ja Erzurum	4.—	30
J. Pitka — Rajusõlmed	8.80	40
A. Käbin — Vaim ja muld	5.—	40
Urve Karuks — Kodakondur (luuletuskogu)	6.—	20
H. Oja — Koputused eneses (luuletuskogu)	1.50	25
H. Oja — Tunnete purdel (luuletuskogu)	2.75	25
A. Küng — Mis toimub Soomes?	14.—	50
Aarand Roos — Juutide kuningas Tallinnas	6.—	40
E. Sanden — Mitme näo ja nimega	12.50	50
E. Sanden — Loojangul lahkumine Tallinnast	16.20	50

RAAMATUID LASTELE:

Ilme Ivandi — Pargi	2.50	35
Kalevipoeg — Õppe- ja tööraamat lastele	2.50	60
Õpeta mind lugema I — (Õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	3.—	40
Õpeta mind lugema II — Õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	4.—	40
Eesti keele Harjutustik I	2.25	30

A. OKAS

Vainokäo laul

1.

Tänavu, 1979. a. veebruaris kadusid toitained lühikese ajaga Eestimaa poelettidelt ja otsa said isegi sool ja tikud. Lihalettidest müüdi ainult poleeritud konte, see tähendab luid, mille küljes polnud liha kildugi. Partei tahe on rahva tahe ja eesti rahvas aina tänas ja kiitis riigivalitsust selle eest, et see vaevaks oli võtnud kallist vara — inimest — näljast päästa. Müüdi ka kapju, sõrgu ja kanavarbaid. Liha ei kadunud siiski päriselt, müügile tuli „Ülemiste vorst" — Ülemiste on teatavasti järv Linda pisaraveest. Aga propagandistid teatasid ajakirjanduses, et pisikesed ja harvad tumedad täpid selles „Ülemiste vorstis" olevat kõrgekvaliteediline liha . . .

Peale selle avaliku uudise hakkas partei ridadest kondisabas seisate ridade vahele tilkuma teisi, salajasi uudiseid, rajoonide parteisekretäridest olevat mitmed „maha võetud", kuna nad ei toetavat K. Vaino poliitikat. See viimane seisnevat aga selles, et mehike väga tahtvat kuuluda kõige kõrgema kategooria parteipoe klientuuri ja teesillutuseks lubanud Moskva seltsimeestele eesti liha, vorsti, võid, koort ja kanamune neli korda rohkem kui normid ja plaanid nõuavad või üldse nii nii palju, kui Moskva vüürerid soovivad. Aga Kremli poistel olnudki häda käes, vene kolhoosnik juba looma kasvatada ei viitsi, liiga vaevarikas töö, joob selleasemel peeti (odav vein Eestis) ja mis see Moskva talle korda läheb.

Leningradis lõppenud leib juba eelmisel aastal (1978) ja sealsed „Putilovi mehed" käratanud Moskva peale, et „mis kurat ja kolmeharaline, kas tahate meile uut blokaadi teha või?". Kui Venemaalt võtta pole, siis Baltikum ikka peab andma, Pribaltika, see koloonia, nagu nad ütlevad.

Koloonias oli aga 1978. a. suvisügis liiga vihmane, kartulipõllud vee all ja heinamaad samuti. Visaduse ja vaevaga võeti kartul veestki, kuivatati ja tuldi omaga välja. Loomatoidule toodeti lisa põhukõrra pikemaksvenitamisega ja Vene vennasrahva riik müüs puhta raha eest natuka ka jõusööta — egas vennalik Venemaa pole mõni Kanada või USA, et hakkavad sulle midagi laenuks andma! Tallinna puhver- või nukuvalitsus kuulutas sovhoosidele ja kolhoosidele aina uutest lihanormi tõstmisest ja — Venemaale ta läkski, see liha, neli-viis korda rohkem kui plaanis. See ei olnud mingi vennalik abi, see oli Kremli käsk; ajalehed kirjutasid küll Venemaa suurest abist Balti vabariikidele, kus ikka tulevat nisu ja jõusööta! . . . Rubladega see kinni maksti, aga mis meie liha eest saadi, seda ei teatud isegi mitte sõra- ja kondisabades. Teati küll, et tapamajad täisauruga töötasid, et üks streikimatükkinud vahetus silmapilk soldatitega asendati, nagu teati ka, et raudteelased kas Tapal või Valgas või mujal raskeid liharonge rattaidpidi rööpmete külge kinnikeevitanud, aga tõde ei teatud, polnud ajalehtedes ruumi ega raadios aega sihukese puru jaoks, vaja oli teha valimiseelset propagandat ja ideoloogilist tööd.

Just selle toidunappuse tipptundidel hakkasid kollased „sõbrad" sõjakirvest ihuma ja meie parteipropagandistid panid „suulises liinis" liikuma õige krõbedad kõlakad hiina ohust. Pisike sõjapaanika tekitatigi, nii et seep, sool ja tikud kaubandusest kadusid. Hakati juba harjutama mõõdukalt magedat toitu sööma ja tikutõmbamisega tuld säästma. Vanemal rahval on veel hästi meeles emakese Venemaa sõjapidamise viisid. Esimesel päeval alatu kallaletung seljatakka, teisel üdmobilisatsioon ja kolmandal — nälg varuks.

Kaupluste letid olid äkki tühjad ja kenasti puhtad, lahked müüjannad naeratasid läikivate vitriinide taga. Levis kuuldus, et K. Vaino põrutanud rusikaga lauale (kus, seda ei teatud) ja ise näost lilla, lubanud:

„Mina selle jeestlase kangus murran!"

See jutt ajas rahva juba päris vihale.

Aga oli juba „valimiseelne" aeg ja ühel õhtul oli sisse murtud spordiselts „Dünamo" spordi-laskeriistade lattu . . . Sissemurdjad olid kaasaviinud relvade asemele jätnud sedelikese K. Vainole: „Relvad toome tagasi, kui röövmajanduse lõpetate ja eestlastele annate nende enda töö ja vaevaga toodetud toidu."

Nõukogude miilitsal õnnestub harva mõnda suli või röövlit tabada, kui asjas ideoloogiline või poliitiline moment puudub. Selles asjas siiski see moment oli.

Poisid (alaealised) arreteeriti, ka grupijuht Imre Harri p. Arakas. See üliõpilane olevat öelnud:

„Minu elu mõte on tappa Karl Vaino, eesti rahvavaenlane nr. 1."

Seda ei mujal, kui kohtus — mille istungilt ta põgenes.

Peagi algasid „valimised". Õhtul enne valimispäeva toodi poodidesse liha, vorsti, kanu ja mune. Ehtsate liha tükikestega vorstisort „Ülemiste" puudus. Rahvas nõudis nüüd just seda, väites, et kõht enam puhast liha ei kannatavat . . .

Valimisjaoskonnad ja nende ümbrus kubisesid nuhkidest ja miilitsaist. Ag hääletajad ei visanud seekord sedeleid mitte niisama valimiskasti. vaid seisid kannatlikult nn. kabiinide ees sabas, et K. Vaino nime sedelil läbi kriipsutada, maha tõmmata. Loodetakse ka siis, kui midagi pole loota ja kabiini ees seisti sabas ilmaaegu. Mahatõmbamise täpsed eeskirju teadsid väga vähesed: neil olid joonlaud taskus.

Häältelugejaile olid antud järgnevad instruktsioonid:

1. Kui nimi on läbi kriipsutatud nii, et mõnel tähel kriips puudub — lugeda poolthääleks;

2. Kui läbikriipsutusjoon pole sirgjoon, vaid laineline — lugeda poolthääleks;

3. Nimele tõmmatud ristiga sedel lugeda poolthääleks;

4. Värvilise pliiatsiga läbikriipsutatud kandidaadinimi lugeda poolthääleks;

5. Vastuhääleks lugeda sedel ainult siis, kuni nimi on ühetasaselt kogu ulatuses läbi kriipsutatud musta tindiga ja sirgjooneliselt.

Edasi olid instruktsioonid rikutud sedelite kohta:

1. Sedelile (selle nurgale või tagaküljele) kirjutatud pilkesalmi või sõimusõna tõttu poolthääl kehtivust ei kaota.

2. Kortsutamine ja kokkukäkerdamine poolthäält ei riku.

3. Kogu sedelile tõmmatud läbikriipsutusjooned lugeda seaduslikult mittekehtivaiks ja sedel poolthääleks.

4. Sedel joonistuse või karikatuuriga on puhas poolthääl tekstist hoolimata, mis joonistusele lisatud.

5. Rikutuks lugeda puruksrebitud ja võimatuseni kokkukäkerdatud sedelitükid.

Hääletamisest osavõtnute protsenti arvestati eriinstruktsioonide kohasel keeruka aritmeetika lihtehetega:

Jaoskonna nimekirjas oli 3000 hääleõigusliikku „valijat". Seaduse põhjal võib igaüks oma nime „maha võtta" põhjusel, et hääletab mõnes teises jaoskonnas. Seda „trikki" kasutavad paljud, et üldse mitte „valima" minna, ega oma jaoskonna „aktiviste" mitte tülitada „veel mitte hääletanud isikuna". Meie 3000 valijaga jaoskonnas võttis näiteks oma „hääletamisõiguse" tunnistuse välja 1000 kodanikku. Varem, Stalini päevil, juhtus sageli, et osavõtt valimistest mõnes jaoskonnas oli 101—110%; mõned ohmud, kes oma jaoskonnast väljavõetud tõendiga teises jaoskonnas hääletasid, tõstsid % paiguti tõesti üle 100. Jaoskonna 100% oli näiteks 4000 isikut, hääle andis ära 4040: ja valimisintensiivsuse ime oligi valmis. Venemaal on veel praegu palju jaoskondi, kus kuidagi aru ei saada, et niisugune 100% ületamine halb võiks olla; see on sama hea kui tööstustoodangu plaani 100% ületamine.

Üks vana sõber oli jaoskonnaülem (ta on parteilane) suures jaoskonnas ja luges „hääled" südametunnistuse ja Rooma õiguse põhimõtete järgi kokku. Ta sai osavõtuprotsendiks 92 ja vastuhäälte % tuli (instruktsiooni kohaselt) 70. Rajoonijaoskonnas, kuhu ta „tulemused" edasi andis, sõimati ta läbi 110% ulatuses. Kogu protokolli pidi ta ümber tegema, millega hommikuks ka hakkama sai. Osavõtjate arvuks sai nüüd 98,92% ka poolthäälteks 99,80%.

Rahvas õppis neid arve lugema õigest otsast: komaeelsed numbrid ei loe; õiged protsendid eeltoodud näitest tuleb välja lugeda paremal pool koma asuvaist numbreist, ergo: osavõtt 92%, poolthääli 80%.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ANDRES OLVET, LL.B.
Advokaat-notar
Bigelow, Hendy, Shirer & Uukkivi
789 Don Mills Rd.
Tel. 429-3110
kodus 699-2395

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

S. BROGOWSKI, O.D.
OPTIK
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES

VABA EESTLANE

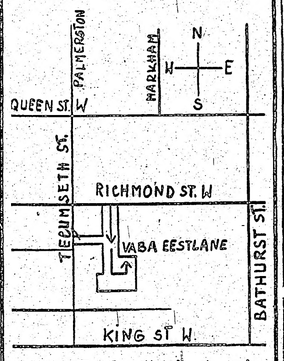

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 766-2057
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE
VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. Vaba Eestlase talitus
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70,
Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. Mrs. Leida Marley
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0080

Ilmar Arens:

Kui türgi piprapuud nutsid inimviletsuse pärast...

Matkamuljeid saare-maailmast kus sündis peajumal Zeus

STOKHOLM (VE) — Odav, viimase-minuti lennupilet võimaldas vaeseilgi külastada seda ülipõnevat ja müstilist saart Vahemeres, mis kord kaugel antiikajal oli olnud omaette terviklik ja täiuslik maailm Euroopas. Neil aegadel, kui seal sündis „Jumalate isa" Zeus, kreetakeeles „Zan". Laskem siin kuldmüntidena kõlisedes langeda mõned värsiread kreeka kuulsa dramaatiku Euripides'e (484—407 või 406 e.Kr.) poeemist (ingliskeelses tõlkes). „The Creatans":

„Thou lord over Crete with her hundred
Towns, O thou son of the mighty Zan
And Europa, Phoenician-born.
Unsullied the life I have led since I became initiate of Idaian Zeus" . . .

Suvituslinn Zeusi sünnisaarel

Kreeta mütoloogias sündis „Zan-Zeus" kas koopas Ida mägedes või siis idapoolseis Dikti mägedes, kutsutuna vastavalt „Ida-Zan" või „Dikti-Zan".

Nende mäestikkude taga, lõunapool, vastu sädelevat Liibüa lõunamerd laiub ulatuslik, kaunis ja viljakas Messara tasandik. Päikeseline maailm, mis sõna tõelises mõttes juba tollal „tilkus piima ja mett" — sisaldades kõike seda, mis pronksiajal arenev primitiivinimene vajas oma igakülgseks täielikuks heaoluks. Siin puudusid juba siis kiskjad ning metsloomadest oli suurim kahjutu kaljukits. Ainult idapoolseis „metsikumais" mägedes arvati leiduvat vähesel määral ka mürkmadusid. Kuid mürk-ämblik „Rosalia", kelle eest tänapäeva turismibroshüürides hoiatatakse, kuulub vist küll vaid hilisemasse mütoloogiasse. Kuid Kreetal leidub haruldaselt rohkesti kahjutuid pisi-ämblikke, sagivaina hotellitubade lael ja seintel nagu väiksemat sorti sääsed või „kihulased".

Meie hotell „El Greco" oli just värskelt valminud ning veidi liig pakiliselt, nii et pesuruumis kukkusid mõned torud koost ning kraanid olid lahtised. Kuid mis sellest, kui tundsime end nagu hõljuvaina imekauni Mirabello-lahe laineil, vaid paari sammu kaugusel majaseinast, kiiresti tõusvas suvituslinnas Agaios Nicolaus'is. Kuid sõnas meie teenindav „minose"-neidis haigutades: „Oh neid turiste, vajuvad meie üle ja tekitavad ebamugavust nagu rohutirtsudeparved!"

Kääbuskasvuga suurkuningad

Juba teisel päeval toimus väljasõit Minos-Kreeta saladuste sõlmpunkti, Knossose osaliselt restaureeritud suurkuninga linnusesse saare pealinna Herakleioni (ka: Iraklion) lähedal.

Siin oli kõik nagu see peab olema ühes rohkem kui 3000 aastat vanas suurkuninga-kohas. Nagu meiegi avarama vaatega Vana-Eesti linnamägedel tekkib sellel merelähedasel (umb. 4 km antiiksest sadamast Alikarnassos) ülev rõõmutunne, tahaks nagu hüüda apostli sõnadega: „Siin on hea olla, siia ehitame oma majad — ühe sulle, teise mulle ja kolmanda temale!"

Knossos oli Dionysuse „pullikultuse" ja Kreeta Minose dünastiast kääbuskasvuga suurkuningate pearesidents. Ekslikult on kõneldud ja kirjutatud „Minos'est" kui vaid ühest legendaarsest Kreeta kuningast, sel juhul oleks ta pidanud saama vähemalt 1200 aastat vanaks. Kuid samuti ekslik oleks kõnelda minose-aegse kõrgkultuuri hävingust rohkem kui 120 km põhjapool asuval väikesaarel Sandorinil umbes 1400.-ndate aastate lõpul e.Kr. toimunud katastrofaalse vulkaanitegevuse läbi, mis olevat oma tuha alla matnud kogu Kreeta kõrgkultuuri koos selle 90 või 100 linnusega.

Tegelikult oleks see olnud samasugune võimatus nagu oleks Vesuuv oma purskega a-l 79 e.Kr. hävitanud Pompei, Herculaneumi ja Stabiae asemel hoopiski kauged Ischia või Capri saared Vahemeres.

Minos-kuningate elumugavused

Igaljuhul, Kreeta närbuma hakanud vanimat kultuurimailma oli sõjakail ja füüsiliselt tugevamail doorlasil umb. 12. sajandil e.Kr. kerge ja hõlbus vallutada. Eks olnud too „minos-rahvas" ju õieti kääbused tänapäeva mõttes, ülimalt 150 cm pikad, nii et minoskuningate troonile ahjulee või lõuka ees mahub tänapäeval istuma vaid 7—8 aastane poisike. Tuhandeid, võib-olla kümneid tuhandeid taolisi kääbus-kasvuga minoslasi leidub suur-kreeklaste hulgas tänapäevalgi, eriti Kreeta idaosas. Kuid päikeseliselt rõõmsameelsed ja sõbralikud on nood „minor-minosed" veel endiselt.

Knossoses tuli muudehulgas vaadelda minos-kuningate vesikäimlat. Seadeldis, mis pärastiste kultuuride poolt oli unustatud aastatuhandeiks, kuni ta araablaste vahendusel, kes ka ajutiseks (826-961 p.Kr.) olid olnud Kreeka anastajaiks, hakkas järk-järgult levima Euroopasse. Leidub kahtlematult rohkemgi säilinud arheoloogilisi tõendeid minos-rahva kultuurifinessidest ja mugavusvahendeist, kuid elavaks tõendiks sellest on kreetalaste peenutsev ja veidi laisavõitu elukäsitlus tänapäeval.

Intellektuaalselt asub see siiski hoopis kõrgemal orientaalsest „minnalaskmise" elufilosoofiast.

(Järgneb)

Kärdlasse tulevat vahetevahel kokku perekond, kus on liikmeid viiest põlvkonnast. Vanemaks selles perakonnas on kunagise Vaemla mõisa asuniku tütar 86-aastane 6 lapse ema Aliine Nurk. Tema kõige vanem tütar 3 lapse ema Angelina Käär on samuti pensionär, kuid töötas 24 aastat Hiiumaa tarbijate kooperatiivis. Tema vanim tütar 5 lapse ema Laine Käär on samas kooperatiivis töötanud 29 aastat. Neist viiest oli vanim Alja Aardemaa, kes töötab ka kaubanduses. Ta on kahe lapse ema, kellest tütar Angeelika Aardemaa on 6-aastane ja käib Haapsalu lasteaias. Angeelikale tõi kurg tänavu väikevenna, kes on 5-kuune. Laine Käära teinegi tütar Ludmilla Feklistova tütar Diana on samuti viienda sugupõlve esindaja. Pildil perekonna viie põlve esindajad.

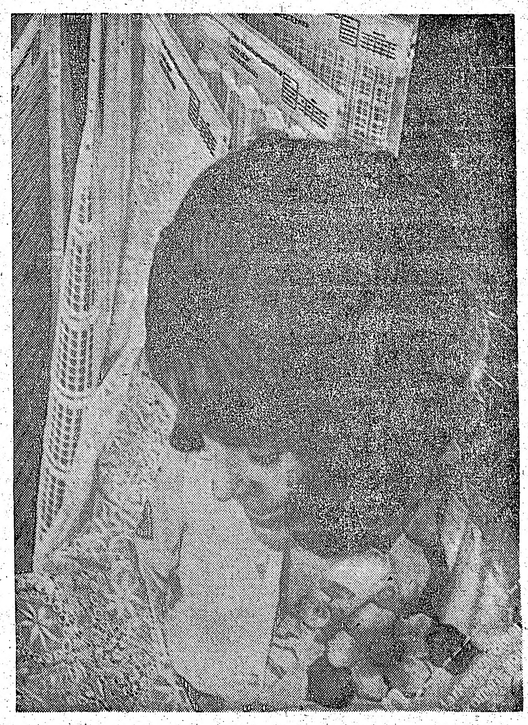

MODERN RUGS
Saksa vaipade ja kardinate kaubamaja
162 OAKDALE RD. DOWNSVIEW, ONT. TELEFON 745-0507
DRAPÉRIISID VALMISTATAKSE KA TELLIMISE PEALE

Skautluse tähistulp Kotkajärvele

Lembitu lelled sügisestel korrastustöödel

Skautüksus Lembitu Maleva meesterühm — vanade skautide Lembitu lellede pere viibis 20./21. oktoobri nädalalõpul 24-mehelises vahvuses Kotkajärvel. Toimus pere aasta-peakoosolek, Lembitu küla uue sauna pidulik sisse-vihtlemine, eesti skautluse alguse tähistulba püstitamine küla tanumale ja sügisesed korrastustööd. Kotkajärve sai veidi silmailu juurde: skautluse tähistulp on kahest rändrahnust kokku pandud obelisk, mille tipus on terasest Lembitu märk ja küljel terasest lõigatud kuupäev „27 XI 49". Lellede pere juhatus valiti tagasi endises koosseisus: Olev Träss, Asko Kütti, Mart Mägi, Endel Leis ja Mihkel Lõugas.

Kotkajärve on nagu Tallinna linn, mis kunagi valmis ei saa. Kui seal just midagi uut ei ehitata, siis on küllalt asju üle vaadata, kontrollida, korrastada, parandada või uuendada. Lembitu lellede perel, kelle hooleks ühel või teisel viisil on peaaegu pool Kotkajärvet ja kelle liikmeskonnas iga mees on vähemasti paari tööala spets, ei ole Kotkajärvel kunagi tegevuse puudust.

Kuna raudhabemete Sissiküla saun on väikese pere puhul ebapraktiline ja kauge, siis ehitati Lembitu külla saun, mille teisel korrusel asub lellede klubiruum.

Saunas oli veel pisiviimistlusi: elektriühenduste lõpetamist, nagide, käepidemete j.m. paigale panemist. Vanaisa August Laanvere oli meisterdanud omapärased saunakappa meenutavad ukselingid ja nagikonksud. Paulist poeg kruvis need seina, et pojapoeg Ricky saaks riideid riputada. Harold Kivi ja Mihkel Lõugas panid lellede klubiruumi põrandale punase vaiba, et pärast sauna oleks kuninglikum tunne.

Eeri Nurm avastas juba sauna alusmüüri rajamisel, et pinnases immitseb allikas, mis kuskil allpool voolab Kotkajärve. Avastusest kasvas kaevu projekt.

Paljude Lembitu lellede tütred on Rajaleidjate lipkonnas. Nii korraldab osa Lembitu talgulisi alati Rajaleidjate töid. Seekord parandati katuseid Egbert Runge juhtimisel. Dr. Jaan Roos, maleva spordijuht töötas ühe meeskonnaga metsaradadel, mis märgistatult moodustavad suusa-, metsajooksu- ja jalutusrajad.

Valden Sadul mootorsaega tegi metsas puhastuslõikust. Igal aastal sureb Kotkajärve metsas vanu puid, kuna süstemaatilist metsahooldust ei teostata. Vanad puud on õõnsatena lindude pesapuudeks, kuid samal aja varitsemisohtlikena elukardetavad. Lellede plaanis on metsalõikus kütte- ja saunapuudeks, poisteliksuste plaanis on maha võetud pesapuude asendamine tehispesadega, pesakastidega.

Endel Leis korraldas mitmetonniliste kaljupakkude vinnamist obeliskiks, mis raudpulkadega ühendati. Obeleski tipus on terasest Lembitu märk ja küljel skaut. Üksuse asutamise kuupäev. Kavandi tegi Heino Jõe, terase lõikas Mart Mägi ja galvaniseeris Mihkel Lõugas. Tähistulp asub Lembitu küla tanumal tarede taustal vaatega teele.

Nädalalõpul tehtud pisitöid ei jõuagi loendada. Tööjuhatajana ja koordineerijana tegutses lellede peremees Asko Kütti.

Peret toitis Hilja Jukkum, toitlustamisel abistas Luule Kann. Vägeva rosina-saia oli linnast kaasa andnud Ellen Kütti.

KORD SKAUT, ALATI SKAUT

Vanu skaute eraldavad tavalistest meesteklubidest mitu omapärast joont. Skaudi ideoloogiast on saanud meeste eluaegsed tõekspidamised, elufilosoofia. Ühiskondlik mõtlemine, rahvuslik vastutustunne, poistetöö, oma rahvusgrupi ja kaasinimeste abistamine ilma isikliku kasumotiivita nendega erinev vana skaut harilikust mehest. Poisi-hing mehe rinnas on vaimse nooruse võti.

Aastapeakoosoleku avas peremees Asko Kütti ja andis sõna Lembitu Maleva juhile Harold Kivile. H. Kivi meenutas eesti ühiskonna-pilti 30 aasta eest, kui asutati vanemskautide Kõue salk ja hiljem Lembitu lipkond.

Maleva vanem Heino Jõe tõmbas sõpruse, eesti vaimu ja skautluse koordinaate, mis me poisipõlvest oleme kaasa toonud ja mis elureegliteks kõlbavad tänaseni.

Pere tegevuse ülevaatele järgnevalt võeti liikmeteks vastu viis kandidaati. Valimistel moodustati pere juhatus: vanaperemees Olev Träss, peremees Asko Kütti, noorperemees Mart Mägi, laekur Mihkel Lõugas ja kirjatoimetaja Endel Leis.

Lembitu Maleva järgmine üritus Kotkajärvel toimub 12./13. jaanuari nädalalõpul — Lembitu Lumelaager — 1 '80.

Toimetusele saadetud kirjandus

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

TULIMULD nr. 2 — 1979. Tänavuse eesti kirjanduse ja kultuuri ajakirja teises numbris on avaldatud: P. Ilus „Neli luuletust", B. Kangro & K. Ristikivi „Kirjad romaanist", Mai Treude luuletsükkel, A. Taska „Eesti riigi lipust aastal 2000", R. Mesilane „Põgenemine", H. Salu „Tantsiv pühak", A. Ranniti „Viis tundepuhangut", J. Kangur „Taie ja arvustus", T. Parming „Formalismijärgne karikatuuride näitus", E.V. Saks „Jaack Ignatzi ja Michael Ignatsi suguseltsidest" ja A. Mägi „Maailma ja mõnda . . ."

BALTIMORE EESTI ORGANISATSIOONIDE BÜLLETÄÄN nr. 143 — 1979. Sisus: L. Esop „35 aastat eesti raamatut Välis-Eestis", H. Sarapik „Ülevaadet E.E.L.K. Markuse koguduse suvisest tegevusest", „ESTO-80 tuluõhtu", H.E. „Don Schaefer külastas Baltimore Eesti Maja", J.S. „Joann Saarniidu kunstinäitus Baltimores", T.E. „Aleksis Ranniti 65-aastane", Aleksis Ranniti kolm luuletust, J.S. „Laulumeeste lugupidamisavaldus Walter Mägile juubelil", „EELK BALTIMORE koguduse nõukogu koosolek", Anna Haava „Nõmmelill", nende hulgas rohkesti informatsiooni ja teateid eelolevast tegevusest.

SILLAS nr. 4/5 — 1979. Eesti Liit Kanadas bülletäänis kirjutavad: aupeakonsul I. Heinsoo tervitus, E. Soomet „Eesti Liit Kanadas 30-aastane", elna „Eesti Liit Kanadas tähistas Torontos 30. aastapäeva", „Calgary eestlased tervitavad", E. Silm „Endistel esimeestel on sõna", H. Pärkma ja E. Riisna kirjad, E. Aruja „Eesti keele akadeemiline staatus", H. Rink „Uutest sõnadest eesti keeles", „Ettepanekuid ja kommentaare", „Keelenurk", W. Rand „Kas vaielda?", v — y „Ja pidupäevad on möödas . . .", „ELK Esinduskogu peakoosolek", „Sisukad seminaripäevad Trentis", liikmesorganisatsioonide aruanded: Ajaloo komisjon, Eesti Etnograafiline Ring Kanadas, Hamiltoni Eesti Selts, Hamiltoni Skaudisõprade Selts, Vancouveri noorteteater „Kalevala", Rahvatantsurühm „Kandali", Kitcheneri Eesti Selts, „Kungla", Montreli Eesti Selts, Montreali Pensionäride Klubi, St. Catharine Eesti Selts, Tartu Instituut, Toronto Eesti Naisselts, Toronto Eesti Õngitsejate ja Jahimeeste Selts, Vancouveri Pensionäride tegevusest, ELK teateid ja rohkesti äride kuulutusi.

MONTREALI SÕNUMID nr. 109 — 1979. Montreali Eesti Seltsi bülletäänis on järelhüüe endisele esimehele Erich Aserile, Montreali Eesti Seltsi koosoleku reportaazh, E.R. „Isamaa auks alati valmis!", Montreali eesti organisatsioonide 1979 sügise ürituste ajatabel, teateid Montreali traditsioonilisest kunsti- ja käsitöödenäitusest, segakoori, Eesti Naisseltsi tegevusest, grupilennu organiseerimisest ESTO-80-le, pensionäride klubi teateid, aianduse klubi tegevusest ja mitmesuguseid muid organisatsioonide teateid.

PAUL JUTTUS
HOGAN PONTIAC BUICK LTD
348 Danforth Ave.
Telefon äris: 461-3561
PONTIAC
BUICK
LEMANS
PHOENIX
FIREBIRD
SUNBIRD
CENTURY
ACADIAN
SKYHAWK
G.M.C. veoautod
Pruugitud autod

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 30. oktoobril 1979 — Tuesday, October 30, 1979

KIREV MAAILM

NEW YOK — Rohkem kui pool miljonit miljonäri on Ameerikas, täpsemalt — 519.834. Osariikide järele on kõige rohkem miljonäre New Yorgis ja nimelt 51.031. Kalifornias on 33.509, Illinoisis 31.131, Ohios 27.607 ja Floridas 26.647 miljonäri. New Jersey on miljonäride arvult 6. kohal ja suuremaid osariike Texas, kus „kõik asjad on kõige suuremad", on miljonäride arvult kümnendal kohal. Kuid kui võtta arvesse elanike arvu, siis on suhteliselt kõige rohkem miljonäre Ameerika „kartuli-osariigis" Idahos. Siin on miljonäre iga tuhande elaniku kohta 26,65! Teisel kohal on Maine, kus iga 1000 elaniku kohta on miljonäre 7,72. New Jersey on kaheksandal kohal — 3,61 miljonäri iga 1000 elaniku kohta ja Connecticut 10. kohal — 3,43 miljonäri iga tuhande elaniku kohta.

PEKING — Hiina noorpaarid võivad jälle veeta kõiges rahus oma mesinädalaid, ilma et neil oleks vaja karta, et neid hakatakse kodanlike kommete täitjaiks nimetama. Kümme aastat tagasi toimunud kultuurirevolutsiooni ajal peeti mesinädalaid kodanliku aja kombeks ja asjatuks ajaviitmiseks. Nüüd on „Uus Hiina" *teadeteagentuuri teatel* mesinädalate veetmine jälle muutunud soosituks, äsjaabiellunud meelitatakse peamiselt järve rannale asetsevale Hongzhoun linna, kus mitmed hotellid on sisustatud ja kaunistatud mesinädalaid veetvate paaride jaoks. Hotellis olevat alati saada värskeid lilli ja seinal silt „kahekordne õnn".

NEW YORK — Ameerika loomakaitseseltsi on alustanud tegelikku võitlust massiliste vaalade, hülgepoegade jt. loomade hävitajatega. Kui Portugali 689-tonnine vaalalaev „Sierra" oli püügil, kihutas sellele küljelt sisse loomakaitseseltsi „The Fund for Animals" 489-tonnine laev „The Sea Shepard". Vaalalaeva rammiti nii tugevalt, et see muutus sõidukõlbmatuks. Loomakaitseseltsi andmetel Portugali vaalalaev püüdnud 2000 vaalat aastas.

DAVID CITY, Neb. — Grace Kinsman, 62 aastat vana, kukkus autojuhi eksamil läbi omapärastel asjaoludel. Ta tahtis uuendada oma autojuhi luba ja istus autosse koos eksamineerijaga, et sooritada tänavasõidu katset. Kui ta autot parkimiskohalt tagurpidi ajas, juhtus ette jääma politseiauto. Tal soovitati kohe järgmisel korral tagasi tulla.

SANTA ANA — Peter soovib oma auto numbriplaadile panna oma nime, nagu see on paljudel Kalifornia elanikel. Kuid Petri perekonnanimi on Schmuck, mil on halb tähendus juudi keeles ja on selles nimekirjas kus on vulgaarsed tähendused Kalifornia Mootorsõidukite osakonnas. Schmuck tahab legaalselt oma õigust kätte saada.

HELSINGI — Umbes pool miljonit soomlast elavad või on elanud abielus. Abielud on üldisemad noorte ja kõrgema hariduse saanute keskel. Sellest tehakse järeldus, et abieluste kooseluvormi hakatakse jälle laiemalt soosima. Abielude arv on kiiresti suurenenud 70-ndail aastail.

LOS ANGELES — Rahvusvaheliselt tuntud prostituut Xaviera Hollander, kes on avaldanud mälestusi ja „õpperaamatuid" oma erialalt, on saanud nüüd kõrge teadusliku tunnustuse. Lõuna-Kalifornia ülikooli professor dr. L. Strauss hindab kõrgelt Xaviera õpperaamatut abielurahvale ja ütleb, et Xaviera on tänapäeval sama suur reformaator omal alal, nagu oli haiglaõdede töö reformeerimisel möödunud sajandil Florence Nightingale. Kui Florence Nightigale pani täiesti uued alused põetamistööle, siis Xaviera Hollander olevat pannud uued alused abielusuhetele...

Möödunud laupäeval toimus T.E.S. Lasteaias mardiparaad. Pildil vaade pikale noorte reale, kes kandsid väga kirevaid ning uhkeid kostüüme ja maske. Foto: Vaba Eestlane

Vabadusvõitlus maksuliste selgituskuulutustega

(Algus lk. 1)

Tegevusaruannete täiendasid kohapealsed esindajad, A. Jurs mainis, et Hamiltonis on eestlased rakendunud mitmekultuurilise televisiooni saatekava koostamisele, millega tegelevad EKN-u liige E. Lindaja ja O. Sepp. Ta mainis, et saate tegelikuks toetajaks on Hamiltoni Eesti Võitlejate Ühing.

P. Mõldre Montrealist selgitas, et Montrealis valitseb praegu separatistliku poliitika tulemusena hoopis erinev olukord kui mujal Kanadas. Separatistide partei Party Quebecois nimetab etniliste gruppide liikmeid üleolevalt „non person'iteks", kuid on hakanud neid viimasel ajal meelitama, lootes tuge oma separatistlikule liikumisele.

V. Pent Ottawast andis põhjalikuma ülevaate seal viimasel ajal toimunud sündmustest, peatudes eriti NATO riikide parlamentääride konverentsi juures, kus kõne alla on tulnud ka inimõiguste küsimused, mille raamides küsiti N. Liidust välja pääsenud dissidente eesotsas kindral Pjotr Grigorenkoga. Sellel konverentsil jagati Molotov-Ribbentropi pakti kirjeldusi.

31. oktoobril pidi Ottawas toimuma Balti Õhtu eeskujul Ukraina Õhtu, mis lükati seni selgumata põhjuseil edasi.

Balti Õhtu ettevalmistustööd aga jatkuvad ning üritusest loodetakse rohkelt valitsuse- ja parlamendiliikmete osavõttu.

V. Kaldma Sault Ste. Mariest mainis, et ta on jatkanud sidemete loomist kohapealsete Kanada poliitikute ja parlamendiliikmetega, kelledega tal on head suhted.

Stella Kerson kinnitas, et vabadusvõitluse alal on ka kultuurilises sektoris palju saavutatud. Ta tõi näiteks eesti noorte filmi, mis sai äsja toimunud dokumentaalfilmide võistlusel Hartfordis, Ühendriikides, paljude filmide hulgas hõbemedali ja tuleb demonstreerimisele paljudes kohtades kogu maailmas.

H. Lupp mainis koolikomisjoni nimel, et komisjon on võtnud kontakte valitsusasutustega, mille tulemusena eesti koolid on saanud riiklikku toetust.

EKN-u liige E. Lepnurm Vancouverist oli kirjalikult teatanud, et ta on organiseerinud EKN-ule eduka tuluõhtu ning ta pidas vajalikuks võitlust Tallinna olümpiaregati vastu tõhustada. Tema seisukohad esitas K. Jõgi.

Majandusaruande kohta andis selgitavaid seletusi laekur M. Epner.

Selgus, et tulud on 25.483.60 ja kulud 23.589.07 dollarit, ülejääk seega 1894.61 dollarit.

Laekur mainis, et toetuste summa on tõhusalt tõusnud ning ta avaldas erilist tänu Vabadusfondi esimehele Kalju Jõgile energilise töö eest. Revisjonikomisjoni aruande kandis ette Anne Läte ning K. Jõgile avaldati H. Tederi ettepanekul tänu tugeva aplausiga.

Läbirääkimiste all küsis Ü. Jürima, miks Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu esimeheks valiti I. Pleer, kes ei ole oma hoiakuga ja tegevusega selle koha vääriline. U. Petersoo vastas, et I. Pleeril on viimaste valimiste põhjal Ühendriikide eestlaskonna täielik usaldus ja toetus. E. Lindaja ütles, et meie ei ole küllaldast initsiatiivi üles näidanud oma poliitiliste vangide nimekirja koostamiseks ja välismaailmas protesteerimiseks.

Aruanded kinnitati.

Kirjalikult laiali saadetud tegevuskava täienduseks märkis U. Petersoo, et uuel välisministril Flora MacDonaldil on ilmselt kindlamad seisukohad inimõiguste küsimuses.

Ta ütles, et novembri algul tulevad peaminister Joe Clark ja välisminister Flora MacDonald Torontosse, kus neil on kohtumised ka etniliste gruppide esindajatega.

Ta mainis ka, et Tallinna olümpiaregati osas kavatsetakse pidevalt selgitustööd jätkata. Karavani Tallinna paviljoni korraldamise eest on vastutuse endale võtnud EKN-u rahvuskultuuriline komisjon, kes moodustab tegeliku töö läbiviimiseks vastavad organid. 1979./80. a. eelarve kandis ette M. Epner, mainides, et eelarve on suuremate kulude tõttu koostatud 30.000 dollarit.

Komisjonide esimeestest sai esimesena sõna väliskomisjoni esimees L. Leivat, kes selgitas selgituskuulutustega seotud küsimusi. Ta mainis, et need on kavandatud poole leheküljelised ning ruumi kavatsetakse osta vaba maailma suuremates ajalehtedes poole lehekülje ulatuses. L. Leivat kinnitas, et see on põhiliselt dramaatiline aktsiooni, millega tahavad liituda ka ukrainlased, kuid nendega on selles suhtes raske koos tööjada, kuna neil on poliitiliselt teistsugune staatus kui meil.

Rahvuskultuurilise komisjoni esimees A. Kittask ütles, et komisjon aitab kõigiti kaasa ESTO-80 kavalise osa koostamisele. Karavani Tallinna paviljoni korraldamiseks ja organiseerimiseks on loodud juba vastav juhtkond.

H. Lupp nentis, et tema õlgadel lasub Kanada eesti organisatsioonide konverentsi korraldamine, kus tulevad käsitamisele ka ESTO-80 Rahvuskongressi küsimused.

Järgnesid pikemad läbirääkimised tegevuskava ja üldiste probleemide kohta. V. Kaldma mainis, et kuulutustega antud informatsioonile täienduseks peaksime välja andma hakkama perioodilist ingliskeelset trükist. U. Petersoo arvas, et see läheb majanduslikult raskeks ning kinnitas, et meie saame odavalt osta ajalehes avaldatud kuulutuste äratõmbeid ning levitada neid massiliselt. Ü. Jürima soovitas kuulutused ära jätta ja selle asemel teha televisiooni-reklaami, A. Jurs väitis, et Kanada uus välisminister oma UN-i kõnes ei käsitanud õiglaselt inimõiguste küsimusi, süüdistades ainult parempoolseid riike, A. Kala küsis, kas see vastab tõele, et Washingtonis elavale ins. Leesmendile anti nõukogude aumärk kui ta okup. Eestist saabunud muusikakunstnikud vastu võttis. Sõna võtsid õp. T. Nõmmik, U. Petersoo, E. Lindaja, K. Arro, H. Lupp, V. Pent, V. Kaldma, H. Teder, R. Piirvee, M. Epner, dr. I. Laurimaa, R. Antik jt. H. Lupp kinnitas, et EKN-u juhatus tegeleb praegu noorsoo juurdetõmbamise küsimusega, H. Teder arvas, et meil tuleks kodumaal uue generatsiooniga tihedamaid sidemeid luua, R. Piirvee kritiseeris Ottawas toimuvaid eesti tutvustamise televisioonisaateid ja nende korraldajat Daisy Taada't, Mati Epner andis selgituse oma kohtumisest väliskaubanduse minister Michael Wilsoniga, kes oli väga huvitatud Balti rahvaste saatusest ja päris, mida me siin Kanadas nende huvides taotleme ja soovime.

U. Petersoo tegi teatavaks, et surma läbi lahkunud Elmar Post, kes oli tuntud ka näitekirjanikuna, pärandas EKN-ule 2000 dollarit.

Tegevuskava ja eelarve kinnitati.

Valimistel seati esimehe kohale ainsa kandidaadina senine esimees U. Petersoo, kes valiti ühel häälel. Juhatusesse valiti esimehe ettepanekul 15 liiget: H. Lupp, L. Leivat, A. Jurs, E. Lepnurm, P. Mõldre, V. Pent, E. Salurand, K. Jõgi, Eneri Taul, M. Epner, J. Kivik, A. Kittask, M. Musta, J. Pahapill ja T. Tõsine. Asemikeks: I. Nippak ja R. Piiroja. Revisjonikomisjoni valiti: Julie Herma, Anne Läte ja K. Tori. Erikomisjonide juhtideks valiti järgmised liikmed: välis — L. Leivat, rahvuspoliitiline — J. Kivik, informatsioon — E. Salurand, juriidiline — A. Kala. Vabadusfond — K. Jõgi, rahvuskultuuri — A. Kittask, aktsioonid — H. Lupp, koolid — E. Marten.

Noorsookomisjoni juhataja küsimus jäi lahtiseks, kuna kandidaatidega toimuvad praegu läbirääkimised.

Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu koosseisu valiti Kanadast peale esimehe, kes kuulub sinna ex-offici H. Lupp, L. Leivat, E. Salurand ja H. Teder ning USA-st H. Raudsepp, L. Vahter ja L. Savi. Balti Liit Kanadasse valiti: U. Petersoo, L. Leivat, E. Altosaar, H. Lupp, K. Jõgi, J. Järvalt ja M. Epner. Balti Naiste Nõukogusse valiti tagasi endised 15 liiget.

Läbirääkimistel võtsid veel sõna H. Teder, Ü. Jürima, R. Antik, A. Kittask ja teised. A. Kittask tõstis üles Jõekääru suvekodu küsimuse ja mainis, et meie peaksime võitlema kõigi vahenditega selle vastu kui sinna kavatsetakse võtta teistest rahvustest lapsi. H. Lupp arvas, et võibolla tuleks ka suvekodus lahendada keele küsimus tulevikus selliselt, et moodustada sinna eriklassid nendele lastele, kes eesti keelt ei oska.

Seitse tundi kestnud koosolek lõppes Eesti hümniga.

TEADAANNE

„Vaba Eestlase" kalendri koostamisel on igal aastal olnud suuri raskusi seltskondlikkude organisatsioonide, noorte organisatsioonide, koolide, kirikute jne. aadressidega, mis sageli muutuvad ja kalendrisse satuvad vale aadressid. Selle väärnähte kõrvaldamiseks paluvad kalendri koostajad kõigil nendel eesti institutsioonidel, kes soovivad oma aadresse „Vaba Eestlase" tähtraamatus avaldada, saata need „Vaba Eestlase" toimetusele aadressil: Vaba Eestlane, P. O. Box 70, Stn. „C", Toronto 3, M6J 3M7, Ont. Aadressid palutakse saata hiljemalt 15. novembriks. „Vaba Eestlane" ei vastuta iganenud aadresside osas.

Lasteaia mardiparaad

Möödunud laupäeval oli Toronto Eesti Seltsi Lasteaias suursündmuseks mardiparaad, millele lastepere oli juba aegsasti ette valmistanud, mitmesuguseid maske meisterdanud ja millist paraadi Eesti Maja suures saalis jälgisid ka vanemad ja vanavanemad.

Klasside kaupa oma õpetajate ja kasvatajate juhtimisel tulid lapsed kirevais maskides ja riietustes saali, kus moodustasid liikuva ringi. Kui paraadmarss oli lõppenud jäid noored mitmekümnelise lasteperena lava ette. Lasteaia juhataja Ilve Vaikla ütles koosolijaile lühikese tervituse ja mainis, et lastel on õppimiseks olnud alles mõned nädalad aega.

Järgnesid lauluettekanded. Kõik koos laulsid „Tere, tere, eidekene" ja „Mehikene metsas", I II ja III klassid koos „Karu laul" ja „Kus on põial", IV ja V klass koos „Mu mütsil on kolm nurka" ja „Meie teeme võid", viimane oli ringmänguline. Lisapalaks esitas väike Leida Mae lugusid oma väikselt kandlelt.

Siis oligi mardiparaadi pidulik osa läbi. Lapsed marssisid klassidesse. Kostüümid ja maskid olid loonud neile elava meeleolu, mida omalt poolt suurendas veel mardisaia söömine.

Ajakohased loengud isiklikust rahandusest

Toronto baptisti Koguduse juures tegutsev Esto Kristlik Kool ja Keskus korraldab 2. ja 3. nov. ajakohase loengute seeria „Kuidas elada hästi vähemaga", mis käsitab isiklikku rahandust. Lektoriks on Rev. Raymond Cross Trentonis ja ta kolm loengut kannavad järgmisi pealkirju: Reede, 2. nov., kl. 8.00 õht. — „Erisuhtumisi rahandusse". Laup., 3. nov., kl. 6.00 õht. — „Sissetulekud ja investeerimine" ja kl. 7.30 õht. — „Väljaminekute kontroll". Rev. Cross ehitab oma rahandusmajapidamist Piibli õpetusele, on seda isiklikus elus ära proovinud ja leidnud väga effektiivse olevat. Raymond Crossi loengud on ingliskeelsed, vajaduse korral antakse kõnedest lühike eestikeelne kokkuvõte. Sissepääs tasuta. Kaaseestlased on lahkelt kutsutud. Serveeritakse kohvi.

The Provincial

25. novembril toimunud The Provincial loterii loosimisel langesid viis ühemiljonilist peavõitu pileteile nr. 7776260, nr. 5065534, nr. nr. 5226987, nr. 9693746 ja 4709191. Viis 100.000-dollarilist spetsiaalset „Sunshine"-võitu langesid pileteile 811K194, 820H824, 736H757, 158H005 ja 972G611.

Kambodzha ei luba abistada näljahädalisi

WASHINGTON — Vietnami kontrolli all olev Kambodzha kommunistlik valitsus tegi teatavaks, et ta ei luba Tai kaudu toimetada toiduaineid Kambodzha loodeosas asuvatele nälgivatele põgenikele. Ettepaneku põgenike abistamiseks maad kaudu üle Tai tegid kolm Ühendriikide senaatorit, kes külastasid Kambodzhat ja tutvunesid põgenike masendava olukorraga. Phnom Penhis Vietnami okupatsioonijõudude toetusel võimule tulnud rezhiimi esindajad mainivad, et põgenikud on peamiselt Pol Poti endise rezhiimi toetajad ning nendele abi andmine tähendaks tegelikult Pol Poti toetamist. Kambodzha praegune võimumees ja kommunistliku valitsuse juht president Heng Samrin mainis, et selline abistamisaktsioon kujutab endast tegelikult „imperialistide ja rahvusvaheliste reaktsionääride manöövreid".

Shahh Reza Pahlavil näärmete vähk

NEW YORK — New Yorgi haiglasse ravile tulnud Iraani endisele shahhile Reza Pahlavile sooritati operatsioon, millega kõrvaldati ta sapipõis. Mainitakse, et shahh on kannatanud juba kuus aastat vähjahaiguse all, mis võttis halva pöörde viimaste nädalate jooksul. Haiglas uuritakse kui kaugele vähjahaigus shahhi organismis on arenenud ja kas tuleks ette võtta veel teisi operatsioone. Esialgse diagnoosi kohaselt on shahhil näärmete vähk ning tema ellujäämise võima lused on 50:50 vastu.

Sündmuste kalender

Neljapäeval, 1. nov. kell 7.30 õ. Peetri kiriku seltskondlikus ruumis T.E. Naisseltsi „Triinu" õhtu.

Neljapäeval, 1. nov. kell 8 õ. Tartu College'is Metsaülikooli korraldusel Tõnu Parmingu loeng „Helsingi kokkulepped, nõukogude Liidu rahvusküsimus ja meie".

Reedel, 2. novembril kell 7—11 õ. Eesti Maja Keskmises saalis Põhjala Tütarde ja Vanemgaidide prantsuse atmosfääriga kohvik „Crépes".

Reedel, 2. ja laupäeval, 3. nov. Toronto Esto Kristlik Kool ja Keskus loengusari „Kuidas elada hästi vähemaga?"; reedel kl. 8 õ., laupäeval kl. 6 ja 7.30 õ.

Laupäeval, 3. novembril kell 7 õ. Holiday Inn Commonwealth ruumis Toronto Eesti Meeskoori aastapäeva ball.

Laupäeval. 3 ja pühapäeval. 4. nov. Eesti Majas Joann Saarniidu kunstinäitus. Avatud kl. 12—9 õ.

Pühapäeval, 4. novembril, kell 12 päeval Peetri kiriku näitemüük.

Pühapäeval, 4. nov. kell 5 p.l. Eesti Majas K.A. Lehela Eesti Päevade filmietendus.

Pühapäeval, 4. nov. kell 2.30 p.l. Ottawas, National Archives ruumis nr. 156 Esto '76 suurfilmi etendus.

Pühapäeval, 4. novembril kell 3 p.l. Tartu College'is Mulkide Seltsi koosviibimine eesti talu mälestuseks.

Pühapäeval. 4. novembril kell 4.30 p.l. Hart House'is EKK Kontsertbüroo kontsert: sopran Õnne Laikve.

Pühapäeval, 4. nov. kuni kolmapäeva 7. nov. Kanada näitekirjanduse festival „Rhubarb-Rhubarb". Üheks näidendiks J. Dielmani „Kollane lint" Linda Pakri lavastusel. Etendused toimuvad The Theatre Centre'is, 95 Danforth Ave. algusega kell 8 õ.

Laupäeval, 10. nov. kell 7.30 õ. Eesti Majas Toronto Eesti Skaudisõprade sügispidu.

Pühapäeval, 11. nov. kell 7 õ. Peetri kiriku saalis noortekoor „Lootuse" tuluõhtu.

„Ütle nüüd, mis peaks üks väike poiss ütlema daamile, kes andis talle penni pakkide kandmise eest?"

„Ma olen liiga viisakas, et seda ütelda, ma'am."